

פנינו הצדיקים

לעדכוני, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי

www.radio2000.co.il | באפליקציה | 03-3782000

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הרב דובער שניאורסון זצ"ל: נולד ב-ט' כסליו ה'תקל"ד (1773). המשיך וביסס את תורת חסידות חב"ד אותה חולל אביו. יחודו היה בהרחבה והעמקת התורה כאשר הוא מתבסס על מאמרי החסידות של אביו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תקע"ג (1812) מונה כאדמו"ר השני בשושלת חסידות חב"ד. הקים ועד מיוחד לבניין ערי ישראל בבלארוס (נהרס בעת המלחמה). השתדל ופעל להפריש אדמה במחוז חרסון וייסד שם מושבות יהודים. ייסד ישוב חסידי חב"ד בחברון. בשנת ה'תקפ"ז נאסר לאחר מלשינות וב-י' כסליו של אותה שנה השתחרר (יום זה נחשב גם הוא אחד מחגי הגאולה של חסידות חב"ד). נפטר ב-ט' כסליו ה'תקפ"ח (1827). נולד ונפטר באותו יום. ציונו בעיר נעז'יון (אוקראינה). חי כ-54 שנים.

אביו: ר' שניאור זלמן מלאדי (בעל התניא). **אמו:** מרת סטְרנה. **אשתו:** מרת שיינא (שטרנא). **ילדיו:** ר' מנחם נחום, ר' ברוך, מרת שרה, מרת ביילא, מרת חיה מושקא, מרת דבורה לאה, מרת ברכה, מרת מנוחה רחל, מרת שרה.

מספריו: **יאמרי בינה-** ביאור על מצוות ק"ש ותפילין **ישער היחוד-** ביאור על סדר השתלשלות האור האלקי **ישער האמונה-** ביאור על מצוות האמונה ומצוות חג הפסח **יתורת חיים-** מאמרי חסידות על ספר בראשית ושמות **עטרת ראש-** דרשות לימים נוראים **עיון תפילה-** על התפילה **ישערי אורה-** דרושים לחנוכה ופורים **ישערי תשובה-** על התשובה **ידרך חיים-** המשך לספרו ישערי תשובה **יקונטרס ההתפעלות-** פרטי אופני ההתפעלות במוח ולב ומחשבה **פירוש המלות-** על התפילה **ביאורי הזהר-** באור על חלקים מהזהר **יאמרי אדמו"ר האמצעי-** על התורה ומועדים כ-20 כרכים.

רבי דובער, נסע פעם לעיר אחת, בלוויית ר' יעקב מקידן, מחשובי חסידיו. כשהגיע לשם, התקבץ למקום קהל רב, שביקש לשתות בצמא את דברי תורתו ולהתברך מפיו. בתחילה השמיע הרבי לפני הנאספים הרבים מאמר חסידות עמוק, שהלהיב את הלבבות, ולאחר מכן קיבל כל אחד ואחד מהבאים ליחידות! את מאמר החסידות סיים לומר בשעת צהריים. ר' יעקב, שמהבוקר לא טעם דבר, פנה אז לסעוד את ארוחת הצהריים. ואילו הרבי החל אז לקבל אנשים בחדרו. קבלת הקהל הסתיימה בשעת ערב, ואז קם הרבי לתפילת ערבית. **במשך כל השעות הללו לא נתפנה הרבי אפילו לאכול דבר-מה.**

לרבי היה שמש, יהודי פשוט, שלא נודע כחכם גדול בלשון המעטה. מיד לאחר שהרבי החל בתפילתו, פנה השמש אל החסידים שעמדו סביב והציע להם הצעה מפתה: **"אם אתם רוצים לחזות בפניו של הרבי, זו שעת הכושר".** החסידים הסקרנים התקרבו בצעדים הסנניים אל מפתן חדרו של הרבי וחששו להציץ פנימה. "היו רגועים", ביקש השמש להניח את דעתם, "בטוח אני, כי הרבי אפילו לא יבחין בכם". הוא פתח את הדלת לרווחה והחסידים ראו את הרבי **עומד באמצע החדר ללא ניע, ושתי עיניו פקוחות, בוערות כלפיד אש.** החסידים נרתעו לאחוריהם בבהלה, אולם השמש הצטחק: "הרבי איננו רואה ואיננו שומע כעת דבר. הוא נמצא בעולמות עליונים".

"מניין לך?", לחש ר' יעקב לשמש. השמש ענה: "ידיעתי אינה נובעת מהבנה, אלא מניסיון. פעמים רבות אני נכנס לחדר הרבי, כדי לשאול או למסור לו ידיעה כלשהי. **בכל פעם שהוא עומד כפי שהוא עומד עכשיו, אין הוא משיב לי.**" יתרה מזו, מהשאלות שהוא שואל אותי מאוחר יותר, אני מסיק, כי לא ראה אותי כלל בהיכנסו לחדרו באותה שעה". המחזה המיוחד הזה נמשך כמה שעות רצופות. כל אותו זמן ניצב הרבי באותו מקום ובאותה תנוחה, ללא תנועה. בשלב מסוים סגר השמש את הדלת בעד החסידים וכל אחד מהם פנה לענייניו.

למחרת בבוקר נשמעה המולה רבה מכיוון המטבח, בבית שבו התארח הרבי. עד מהרה התבררה סיבת ההמולה, וזו אכן הייתה שערורייה של ממש. בפתח המטבח עמד השמש, תוהה. **במטבח הסתובבה בעלת-הבית, בוכה ומייללת וסופקת כפיה בצער. "אוי לי ואבוי לי!", יללה, מתקשה להשתלט על בכייה.** ניסיונותיו של השמש להציל מפיה מדוע הזעיקה אותו למטבח ומה פשר הבכי והיללות, עלו בתוהו. רק לאחר שעה ארוכה הצליח השמש לחבר משפט למשפט ולהבין את שאירע.

התברר, כי באותו בוקר שבו הגיע הרבי לעיר, הגיע למקום גם גוי נכבד, בעליה של האחוזת המקומית. בעלת-הבית, שנודעה בטיב תבשיליה, נתבקשה להכין לכבודו ארוחה, לפי הזמנה מיוחדת שקיבלה. ארוחתו של בעל-האחוזת כללה מרכיבי מזון שאינם כשרים, ובשלה בכלים מיוחדים. אולם מסיבה כלשהי לא הועברה הארוחה במועדה אל מקום משכנו של בעל-האחוזת. לאחר זמן, כשבישלה בעלת-הבית בעבור הרבי, **התחלפו המנות זו בזו. ארוחתו של הרבי נשלחה אל בעל-האחוזת ואילו הארוחה הבלתי-כשרה הוגשה אל שולחנו של הצדיק.**

"פושעת אני! פושעת!", זעקה האישה במר-ליבה, "הצדיק זיכני בכבוד רב בבואו להתארח בביתנו, ואני הכשלתיו בארוחה לא-כשרה!". כעת הגיע תורו של השמש להרעים בקולו על המבשלת: "איזה חוסר אחריות! איזו רשלנות! הייתכן לזלזל בדבר כזה?!". אולם על-אף גערותיו וצעקותיו, נראה היה כי השמש איננו נרעש יתר על המידה. הדבר התמיה את האישה, שציפתה ל"מנה" חריפה בהרבה. "כעת בואי עמי", הורה השמש לאישה. **הוא ניגש עימה אל פח האשפה והראה לה את כל המנה, מונחת בפח.**

התברר כי אמש, בשעת ערב מאוחרת, בתום יומו הארוך, ולאחר שסיים להתפלל ערבית, הציע השמש לרבי לאכול במזון שהוכן בעבורו. בהתחלה נראה מתכוון לעשות כן. **הוא נטל את ידיו לסעודה. אלא שאז, כשהתקרב לשולחן והביט באוכל, חזר לפתע מכוונתו, ללא כל סיבה נראית לעין.** הרבי הרבה קלות וכעבור רגע סימן לשמש להשליך את כל האוכל לפח. הוא אף הזהירו לבל יטעם מהמזון. "זו הייתה הפעם הראשונה שבה נתקלתי בהנהגה משונה שכזו", סיים השמש את סיפורו, "והדבר הפליא אותי מאוד. כעת הכול מובן לי". ואז שב למזון במבשלת, שרגשות ייסורי-ליבה נמהלו בתחושת רווחה: "ובכן, בגללך התענה אתמול הרבי יום שלם ולא אכל דבר!".

הרב הגאון משה מרדכי אפשטיין זצ"ל: נולד ב-כ' אדר ה'תרכ"ו (1866) בבאקשט (סמוך לווילנה). בצעירותו למד בישיבת וולוז'ין ונחשב כעילוי. מגדולי ישראל בתקופתו. הקים את ישיבת חברון וממקימי העיר חדרה. התבקש על ידי מחותנו, ר' נתן צבי פינקל לעמוד בראש הישיבה שייסד - ישיבת 'כנסת ישראל' בסלובודקה, יחד עם גיסו, הרב מלצר. מאוחר יותר עבר הרב מלצר לעמוד בראש ישיבת סלוצק. עקב גזירת גיוס לתלמידי הישיבה בסלובודקה, הוחלט בסוף שנת ה'תרפ"ד (1924) להעלות את תלמידי הישיבה לארץ ישראל לחברון. כבר בתקופה שלמד הרב בישיבת וולוז'ין, היה מראשי **אגודת סתר בשם 'נס ציונה'**. מטרת חברי האגודה, שכולם היו בחורי ישיבה, הייתה לעלות לארץ ישראל. מזכיר האגודה היה ר' פסח פרידלנד, גיסו של הרב, ר' איסר זלמן מלצר היה חבר בה, וחבר נוסף היה הרב אברהם דב בער הכהן שפירא - הרב האחרון של קובנה שחיבר את הספר המפורסם 'דבר אברהם'. **קיומה של האגודה נשמר בסוד, משום שהרוסים אסרו עיסוק בענייני יישוב ארץ ישראל, שהייתה ארץ זרה תחת שלטון טורקי.**

הרב חזר לסלובודקה לנהל שם את ענייני הישיבה, ושוב חזר לחברון. בפרעות ה'תרפ"ט נרצחו 24 מתלמידי הישיבה, ביניהם אחיינו של הרב אפשטיין, אך הרב אפשטיין ובני ביתו ניצלו. הטבח בחברון שבר אותו נפשית, והוא חדל כמעט מלתפקד. ההנהגה נמסרה לחתנו הרב יחזקאל סרנא שהקים מחדש את הישיבה בירושלים, בשכונת גאולה. נפטר ב-י' כסליו ה'תרצ"ד (1934). חי כ-68 שנים.

אביו: ר' צבי חיים (נודע בישיבת וולוז'ין בכינוי 'העילוי השחור' ושימש כרבה של באקשט).
אמו: מרת חנה מנוחה (בת ר' שרגא פייבל פרנק, הגביר מאלקסוט). מרביותו: הגאונים ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנציב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלובודקה'), ר' חיים סולובייצ'יק.
בנו: הרב חיים שרגא פייבל. **מספריו: ילבוש מרדכי - על הש"ס.**

המעשה התחיל בשנת תרפ"ד. ישיבת סלובודקה שכנה בליטא שבמזרח אירופה. **השלטונות הגויים גזרו גזרת גיוס על תלמידיה ועל הישיבה ריחפה סכנת סגירה.** החליטו רבני הישיבה להעביר, בשלב ראשון, חלק מתלמידי הישיבה לארץ ישראל, לעיר חברון. אך מבצע שכזה צורך כסף רב. הוצאות הדרך למאה וחמישים בחורים - מלבד רבני הישיבה ומשפחותיהם, היו רבות: קניית בניין מתאים בארץ, ציוד, כלכלה ועוד הוצאות רבות ושונות. נסע ראש הישיבה, הגאון ר' משה מרדכי אפשטיין לארה"ב, להתרים עבור מטרה נעלה זו. בדרכו, פגש ביהודי יקר בשם מר שייף, מיליונר אשר לב יהודי חם ואוהב מפעם בקרבו. שמע הגביר את דברי ראש הישיבה על סכנת הגיוס וסגירת הישיבה, האזין לפתרון שמצאו הרבנים והבין את הבעיה, שעומדת בדרכם. ואז, לאחר רגע של שתיקה, הביט על ר' משה ושאל: **"עשרים וחמישה אלף דולר, יספיקו לכם כדי להציל את הבחורים ואת הישיבה?"** ראש הישיבה לא האמין למשמע אוזניו. גם לגביר גדול ובעל נכסים כמותו, סכום שכזה באותם הימים היה עצום. "כן, ודאי שסכום גדול שכזה יספיק לכל צרכינו", ענה הרב. ואכן, הודות לנדיבות לבו של מר שייף הועברה הישיבה לארץ הקודש וניצלה מסכנת סגירה. מצבה של ישיבת סלובודקה, שהשתכנה בחברון היה קשה ביותר. היה זה אחר הטבח הנורא, מאורעות תרפ"ט. שבו נרצחו מתלמידי הישיבה הי"ד. בעקבות זאת נאלצה הישיבה להעביר את משכנה לירושלים, וכסף כדי להאכיל את תלמידי הישיבה לא היה בנמצא. כל תלמידי הישיבה רעבו לחם!

קם הגאון ר' יחזקאל סרנא ויצא למסע התרמה בארה"ב, כדי לאסוף כסף לאחזקת הישיבה. באותם ימים הנסיעה התאפשרה רק ע"י הפלגה באוניה, וארכה שבועות רבים. כשהגיע הרב לארה"ב, ערכו תומכי הישיבה ומוקיריה כינוס גדול ורב משתתפים, כדי לעזור בגיוס הכספים. בכינוס דיבר מר שייף, ובתוך דבריו אמר: **"אחיי ורעיי, אני מאחל לאף אחד מכם להפסיד את רכושו כמוני.** רכוש אדיר, שהשקעתי בו את כל חיי ירד לטמיון ברגע אחד של מפולת. הייתי מיליונר גדול, היו לי נכסים וכסף רב והכל אבד. חוץ מהשקעה אחת, שאותה לא יוכלו לקחת ממני לעולמים. ההשקעה הכי מוצלחת שהשקעתי כל חיי, הרי היא אותם עשרים וחמישה אלף דולרים, שנתתי לישיבה כדי שתוכל לעבור לארץ ישראל. רבותי, צריך לדעת היכן להשקיע!"

הגאון ר' יחזקאל ישב והקשיב לנאום, ותדהמה איזה בו. אומנם בארץ ישראל שמעו על המשבר שפרץ באמריקה. אבל לישיבה לא שמעו כי מר שייף ירד מנכסיו. כאב לבו של הרב על מצבו של העשיר לשעבר, אולם העריך את האיש מאוד. גם העושר שהיה לו בחייו לא העבירו אותו על דעתו, ותמיד ידע מה עיקר ומה טפל בחיים. מיד לאחר הכינוס שלח ר' יחזקאל מברק לראש הישיבה, ר' מרדכי אפשטיין והודיע לו על מצבו העגום של מר שייף. לאחר ימים מספר הגיע מכתב תשובה מאי, וכך היה כתוב בו: **"עקב מצבו של מר שייף, הריני מבקש מכבודו להעניק לו 'הלואה' של חמשת אלפים דולר מכספי הישיבה כעזרה ראשונה, למען יוכל להתחיל להתבסס מחדש בעסקיו!"**

חמשת אלפים דולר היו באותם ימים סכום עתק, שבאמצעותו יכולה הייתה הישיבה להתקיים זמן רב. בכל זאת, הכרת הטוב שחייבת הישיבה היא עצומה. ור' יחזקאל סרנא שמח, שיוכל להשיב למר שייף, מעט ממעשיו הטובים. מיד פנה ר' יחזקאל לדירת המחסן של מר שייף, כשבידו המכתב ובכיסו צרור הכסף. כשהגיע לדירתו העלווה של מר שייף חשכו עיניו. האומנם המיליונר הזה, אשר כל טוב העולם היה שייך לו גר בתנאים מחפירים כל כך?

גם בדירת המרתף התקבל הרב ע"י מר שייף בכבוד מלכים. הם ישבו ליד השולחן, כשרעייתו מכבדת אותם בכוסות תה. "במה אוכל לעזור לכוודו?", שאל מר שייף. **"אני מבין שמצבה של הישיבה קשה, אשתדל לעזור ולפנות לנדיבים ככל שאוכל"**. "לא", ענה ר' יחזקאל, "הפעם באתי בעניין אחר, בהוראת ראש הישיבה". הוא הוציא מכיסו את המכתב שקיבל והראהו למר שייף. כשקרא הלה את הכתוב, פרץ בבכי מר. **"מה רוצים ממני? מה שנשאר לי מכל רכושי העצום הוא רק אותו סכום של עשרים וחמישה אלף דולר, שנתתי לישיבה. וגם את זה אתם רוצים לקחת ממני?"** זכה מר שייף לעמוד בניסיון העושר וניסיון העוני ולהיות קשור לתורה, לעץ החיים, לנצח.

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל

הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל: נולד בשנת ה'תר"ל (1870) במיר (כיום בלארוס). בגיל עשר התחיל ללמוד אצל רב העיר במיר. כשהיה בן 14 התחיל ללמוד בישיבת וולוז'ין. לאחר נישואיו הושפע מתנועת המוסר. בגיל 24 התמנה לראש ישיבת סלובודקה. לאחר מכן בשנת ה'תרס"ג (1903) התמנה לרבה של סלוצק ושימש בכהונה זו כעשרים שנים. בשנת ה'תרפ"ג (1923) נמלט על נפשו לקלצק שבפולין מרדיפות המשטר הסובייטי, שאסרוהו מספר פעמים בשל עיסוקו ביהדות ובתורה. בקלצק שימש כראש ישיבת 'עץ חיים'. בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלה לארץ ושימש כראש ישיבת 'עץ חיים' עד יום פטירתו. עסק בתלמוד, מדרשים, מוסר והלכה. השתייך לזרם המתנגדים. היה ממייסדי 'ועד הישיבות' בוילנה. נפטר ב-י' כסליו ה'תשי"ד (1954). חי כ-84 שנים. ציונו בהר-המנוחות.

אביו: ר' ברוך פרץ. **אשתו:** בילא הינדא. **רבותיו:** ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), ר' חיים סולבייצ'יק ור' יום טוב ליפמאן. **מתלמידיו:** בנו, ר' צבי יהודה מלצר (רבה של רחובות ומייסד 'ישיבת הדרום'). בנו, ר' פייבל מלצר (מחבר פירוש למספר ספרים בסדרת 'דעת מקרא'). ר' אלעזר מנחם מן שך (ראש ישיבת פונוביז' ומנהיג הליטאים בארץ ישראל). ר' שלמה זלמן אוירבך (ראש ישיבת 'קול התורה'). ר' חיים יעקב גולדוויטש. ר' יוסף אליהו הנקין (המנהיג הרוחני של יהדות ארה"ב, וראש ארגון הצדקה 'עזרת תורה'). ר' אהרון קוטלר (ראש ישיבת קלצק-ליקווד ארה"ב). ר' יצחק בם מנחם (אב"ד פתח-תקווה ודיין בב"ד). ר' שלמה גורן (הרב הראשי לרץ ישראל). ר' יהודה מיטל (ראש ישיבת 'הר עציון'). ר' אברהם זלזניק (ראש ישיבת 'עץ חיים'). ר' שמעון זלזניק (ר"מ בישיבת שעלבים). **ילדיו:** ר' צבי יהודה, ר' פייבל מלצר. בתו (אשתו של ר' אהרן קוטלר). **ספריו:** **יאבן האזל** - פירוש על הרמב"ם והגהות חידושי הרמב"ן על התלמוד בבלי (שבעה כרכים).

דוע, כי הרב היה מקהיל קהילות וכיהן כראש ישיבה בעיר סלוצק, ובמשך חייו נדרף ע"י השלטונות שהיו מתנגדים לכל דבר שריח קדושה ויהדות נודף ממנו. באחד הימים הופיע שוטר בישיבה, עם צו חתום, שבו מתבקש הרב לסור לתחנת המשטרה הקרובה לחקירה. השוטר התנהג בגסות רוח מרובה, והשתדל מאד לפגוע בכבודו של ראש הישיבה, כך שבדרכם לתחנות המשטרה צעק השוטר: **"תרד לכביש מייד!!!"** ר' איסר זלמן ירד מהמדרכה והלך בשולי הכביש, אך השוטר התעקש וצעק: **"כבשי אמרתי, באמצע הכביש !!!"** והרב נאלץ ללכת באמצע הכביש.

לאחר חקירה קצרה שוחרר הרב לביתו. אולם השוטר הנ"ל לא יצא נקי, **ועוד באותו שבוע נפטר אחד מבניו בר מין. כעבור כמה ימים חלה בנו השני, ומצבו החמיר במהירות.** אמרה לו אשתו: "נראה לי שיד ה' פוגעת בנו כיוון שפגעת בכבודו של אותו ראש ישיבה רץ ובקש ממנו מחילה!!!". השוטר המפוחד רץ לרבה של סלוצק וביקש את מחילתו בדמעות שליש, "אל דאגה", אמר לו הרב, **"תקבל על עצמך לא לפגוע יותר בשום יהודי, ובנך יתרפא לאלתר"**, וכך היה. כשראו זאת תלמידיו נזכרו בעוד סיפורי מופת בהם תבע הקדוש ברוך הוא את עלבונם של רבם ושאלוהו: "רבנו! איך זוכים לכך?" אך הוא לא ענה.

לימים התפרץ לחדרו של הרב יהודי ממרר בבכי **והתלונן אודות קצין משטרה, שהעליל עליו עלילה קשה וצפוי הוא בשל כך למאסר שש שנים**, הרב קרא ביקש מיד לשלשה מבחירי תלמידיו וביחד נידו והחרימו את אותו קצין, ולאחר מכן אמר הרב ליהודי: "לך לדרכך, תהיה רגוע. בעז"ה הכל בסדר!!!".

וכפי שהצדיק אמר - כך היה. יומיים לפני מועד המשפט רכב אותו קצין על סוסו שהחל לפתע להשתולל והפיל את רוכבו מעליו ורמסו ברגליו, וכמובן, המשפט בוטל, כיוון שהעד המרכזי עבר מן העולם, ואף כאן שאלוהו תלמידיו: **"מדוע לצורך היהודי משתמש אתה בנידויים וחרמות ואילו כשמדובר בך, הינך מבליג ולא מחרים ומנדה?"**. "תשובה אחת אענה לשתי השאלות", אמר להם הרב, **"רק מחמת שאני מוחל על כבודו של אף יהודי ותובע את עלבונם בכל האמצעים העומדים לרשותי, לכן אף הקדוש ברוך הוא תובע את עלבונך ומעניש את רודפיי ואיני צריך להתמודד מולם"**.

עוד מסופר על רבינו, שהיה נוכח פעם בבית-הכנסת בשעה שהצדיק ר' אריה לויין נתן שיעור בין מנחה לערבית. הרב האריך באותו שיעור בנושא שלום בית, וציטט את דברי הרמב"ם שיהא אדם אוהב את אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו. נושא השיעור נבחר על ידי הרב בשל העובדה שבשיעור אחד המשתתפים לא התנהג בכבוד כלפי אשתו. ואותה אשה פנתה לר' אריה וביקשה ממנו שישפיע על בעלה. הרב הסביר את עניין שלום בית כיד ה' הטוב עליו.

רבינו ישב מן הצד והקשיב גם הוא לדבריו של ר' אריה (תלמידו לשעבר של ר' איסר). לאחר התפילה ניגש אליו ואמר: **"יישר כוחך ר' אריה! דברך ממש פקחו את עיניי. הנני שקוע כל הזמן בלימוד, אבל בחובותי של הבעל בכבוד אשתו ולגרום לה נחת רוח לא התעמקתי כל כך"**. נדהם ר' אריה מדבריו של מורו ורבו, שכן הרי הוא עצמו נהג להיכנס לפחות פעם בשבוע לביתו של רבו, וראה את יחס הכבוד ההדדי שבין רבו לרעייתו. ר' איסר השתדל תמיד לגרום לה נחת רוח, דווקא הוא מסתכל ומבקר את עצמו בנושא שלום בית, ואילו זה שאליו כוונו הדברים, לא מרגיש שעליו לתקן את דרכיו, ואוזניו לא קלטו כלל את משמעות הדברים.

כשכיהן רבי איסר זלמן מלצר כרבה של סלוצק, הלך לתומו ברחוב, ותוך כדי הליכה נפל לתוך בריכת סיד. יהודים שעברו במקום ניסו לקחת אותו במנוסה כדי לחסוך ממנו בושע ועוגמת נפש, אולם הוא לא זז ממקומו, שהרי חיסר לקבלן הבניין מעט סיד שנוסף מבגדיו, לכן לא עזב את המקום שעד שנמצא הקבלן, ורבי מלצר פיצה אותו על 'הנזק' וביקש ממנו מחילה.

ר' שרגא פיבל פרנק זצ"ל היה איש אמיד מאוד שברכת ה' שרתה בכל מעשי ידיו. בעל נכסים רבים. חלקם היו דירות מיועדות להשכרה. בגודל יראתו ואהבת החדש שלו, היה מכניס לשם אנשים מעוטי יכולת, שלא הייתה להם אפשרות לשלם. היות וחשש פן יעזר אותם הגובה העובר מדי חודש בחודשו, הגדיל לעשות והיה יוצא בערב ראש-חודש ומחביא בחשאי כסף כדמי השכירות תחת מפת השולחן בבתיהם. וכשהיה מגיע הגובה, היו נותנים לו את הכסף, ואף העניים לא ידעו כי ידו בכך.

שמו יצא למרחקים ולא רק בשל מעשה החדש שבו. היה האיש נזהר עד למאוד בקלה כבחמורה. כשהגיעו בנותיו לפרקן ביקש להשיאן רק לגדולים בתורה. אולם דבריו נשארו רק בגדר צוואה, שכן בהיותו כבן 45 שנים בלבד נפטר לבית-עולמו. גיסו, ר' זבולון ברי"ט, רבה של העיירה הליטאית פלונגיאן, נטל על עצמו את המשימה. ראשון החתנים היה הגאון ר' משה מרדכי אפשטיין. לבתו השניה בילא הינדא, ביקש למצוא את בחיר הישיבות. לפיכך נסע לוולוז'ין. לאחר ששטח את בקשתו לפני ר' חיים סולוביצ'יק והנצי"ב הם הציעו את ר' איסר זלמן.

מצבו הכספי של ר' איסר היה בכי רע, אולם כלפי חוץ התחכם שלא להראותו. לאחר אירוסין במשך תקופה מסוימת למד בראדן. שם שכרה לו הישיבה חדר. חדר זה היה חלק מדירתו של הרפתן. איש זה היה זקוק לכסף כדי מחייתו, לכן נאלץ להשכיר את החדר שבדירתו. מקושי פרנסתו החליט להתעסק עם עורות השוורים שנשחטו. הוא היה שוטחם ומעבדם כדי למכורם. לצורך השטיחה הוא ביכר להשימם על סף החלונות. אחד מהחלונות היה חדרו של ר' איסר זלמן. לאחר שיבשו, היה מאכסן הוא את העורות בחדרו של ר' איסר. הריחות היו נוראיים ואף מזיקים לבריאותו של הרב. אולם הרב חשש לספר זאת להנהלת הישיבה, שכן אם תשמע על כך, תסרב לשכור ממנו את החדר, ויפסיד הרפתן את מחייתו. בשל כך שתק.

בשל העורות הוא סבל מחולשה כללית, ובנוסף לקה הרב בשחפת. מחלה זו החזירה אותו לביתו, חיוו היו בסכנה. מיום ליום החמיר מצבו ופיתרון לא נראה. ואולם שוכן מרומים הפליא חסדיו עימו. היה זה לאחר ששריפה פרצה בעיירתו. התושבים שנפגעים פונו מבתיהם. ר' איסר היה ביניהם. אנשי חסד שכרו עבורו חדר אצל אחד האיכרים בחווה הסמוכה ליער, ואף דאגו שיהיה לו בכל יום חלב לשתות. האוויר המבריא של היער החל לתת את אותותיו בבחור שהלך והחלים מיום ליום. אך מצבו לא היה טוב.

מתוך טוהר מידותיו שלח הוא איגרת למשפחת פרנק. משפחתה של כלתו והודיע להם אודות מחלתו וכי הם רשאים לבטל את השידוך ללא כל קפידה מצידו. כשנתקבל המכתב, השיבו לו מיד כי עליו לבוא אליהם לקובנא. עיר אשר שם רופאים, אולי ימצא שם מזור למחלתו. על חשבון משפחת פרנק טופל ר' איסר, ובעצת הרופאים נשלח להבראה במקום נופש ביער.

בד בבד החלו להישמע לחששים באוזני הנערה, כי טוב תעשה אם תבטל את השידוך. שכן מה לה ולבחור חולני. בתחילה סירבה בכל תוקף. אולם משגברו הלחצים ואף דיברו עמה גלויות הלכה בעצמה אל הרופאים ושאלה מהם סיכויי של חתנה. האם יכול להאריך ימים במצבו. והשיבו לה כי יוכל לחיות לכל היותר שנה אחת בלבד! כששמעה זאת השיבה: "עם תלמיד חכם כזה לחיות שנה אחת זו זכות מיוחדת. לא אבטל את השידוך". היא התחזקה ואמרה כי תטפל בו במסירות, ובעז"ה יאריך ימים בטוב ובנעימים.

בני המשפחה המשיכו ללחוץ ולדבר על לב הנערה, כי היא יכולה לזכות בבחורים מצוינים, בריאים בגופם ושמעלותיהם אף הן מופלאות. וכך הוסיפו והפצירו בה, עד כי החליטה להיכנס אל ה'חפץ חיים' ולשאול בעצתו. נסעה איפוא ל'חפץ חיים' ושטחה בפניו את העניין כולו. לאחר ששמע את מצבו של החתן, השיב ואמר לה: "ישנם אנשים בריאים וישנם אנשים שמאריכים ימים". מלים אלו שיצאו מפי הכהן הגדול, די היה בהם כדי להשיבה לביתה, ולעמוד על דעתה באיתנות למרות ההתנגדות הנחרצת של משפחתה. ואכן זכתה, כי כל ההשערות התבדו, והייתה לעזר כנגדו במשך שישים שנים.

למול רבה הגאון הצעיר של סלוצק, רבי איסר זלמן מלצר, ישב זקן נשוא פנים. עיניו הסומות בוהות באוויר, וידיו לפתו באהבה חבילת דפים. הושיט הזקן את החיבורים שבידיו אל ר' איסר, והרב החל מעיין בחידושי התורה בריכוז רב. "ראה", אמר הזקן והצביע על חבילת הדפים, "זהו החידוש האחרון בחיי. אוי!!!", נאנח הזקן, "אם תאזין לסיפורי, תבין את פשר דברי ותדע, כי אמת אמרתי. לפני זמן מה ניטל ממני מאור עיניי. פניתי לרופא מומחה, והלה לאחר שבדק את עיניי ביסודיות, אמר בתדהמה: "בכך שאינך רואה כעת, אין כל פלא. אולם נבצר מביתך, כיצד ראתה עד עתה, שכן לפי הבדיקות שערכת לך, היית צריך להיות עיוור לחלוטין כבר לפני עשר שנים!".

כאשר שמעתי את דבריו של רופא העיניים, הבנתי את סוד מאור עיניי. "עד עתה ראיתי בזכות התורה", אמרתי לרופא, "שכן למרות גילי המופלג וחולשתי הרבה יגעת בתורה, עיינתי בספרי ראשונים ואחרונים, הקשיתי קושיות ותירצתי תירוצים, חידשתי חידושי תורה והעליתם על הכתב. אולם בימים האחרונים חשבתי בליבי: זקנתי ושבתי, וכוחותי כבר אינם עימי, מדוע אמשיך ולהתייגע בחידוש חידושים, בכתביה ובעיני? הן יודע אני בעל פה משניות וגמרא. אקיים בהם מצוות תלמוד תורה. אחזור עליהם בניחותא ולא אתאמץ למעלה מכוחותיי". "אדוני הדוקטור", סיפרתי לרופא, "מאז קיבלתי החלטה זו בלבי- עזבני מאור עיניי! רואה אני, שכל זמן שעמלתי בתורה בעיניי, שמר הקב"ה על מאור עיניי למרות מצבן הבריאותי החמור. אולם, משהחלטתי להפסיק להשתמש בעיניי ללימוד תורה- לא הייתי ראויה עוד לנס זה". "אכן, רבה של סלוצק", סיים הזקן את סיפורו המופלא, "זהו חידושי האחרון".

מעשה באחד מן המלמדים בישיבת "עץ חיים", שהביא קבוצת נערים כבני שלוש עשרה לביתו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שיבחנום. שאלם הרב לפירוש דברי התוספות, ואחד התלמידים קפץ והשיב תשובה שגויה. האיר לו הרב מלצר פנים ואמר: "נפלא, ודאי לך כוונתך", והתחיל להסביר את התוספות לאשורו. התערב הנער ואמר: "לא, רבי, לא לך התכוונתי", והתחיל להרצות את פירושו השגוי. אמר לו הרב: "אני מבין ודאי! הבה נראה", ופתח בהרצאת דברי הגמרא בנועם, עבר לקושיית התוספות, והתחיל לבאר את תירוצם, אך הנער בשלו, לדעתו אין הרב מבין, הרי הוא הסביר בבירור הסבר אחר... הנערים גיחכו, המלמד נסער, אך הרב מלצר דן שוב ושוב עם הנער באורך רוח, במשך כעשר דקות. מסביר בבחירות, ושואל "ודאי לך נתכוונת?" והנער מתעקש: "לא ולא!".

כאשר ההתנצחות עברה כל גבול, קם הרב והתנצל: "סלח לי, עליי לצאת רגע". קם ויצא, וסגר את הדלת אחריו. המלמד הסתקרן, לאן יוצא הגאון? פתח בלאט את הדלת והציץ החוצה. הוא ראה את הגאון פוסע במסדרון הלך ושוב ואומר לעצמו: "כשהתורה צויה על כבוד הבריות, התכוונה גם לילדים! כבוד הבריות, כולל גם את הילדים!". לאחר דקות ארוכות שב לחדר ברעננות מחודשת, ישב במקומו ופנה אל הנער במאור פנים: "ועתה, אמור נא לי בבקשה - כיצד אתה מסביר את דברי התוספות".

ההתנצחות עברה כל גבול, קם הרב והתנצל: "סלח לי, עליי לצאת רגע". קם ויצא, וסגר את הדלת אחריו. המלמד הסתקרו, לאן יוצא הגאון? פתח בלאט את הדלת והציץ החוצה. הוא ראה את הגאון פוסע במסדרון הלך ושוב ואומר לעצמו: "כשהתורה צויתה על כבוד הבריות, התכוונה גם לילדים! כבוד הבריות, כולל גם את הילדים!". לאחר דקות ארוכות שב לחדר ברעננות מחודשת, ישב במקומו ופנה אל הנער במאור פנים: "ועתה, אמור נא לי בבקשה - כיצד אתה מסביר את דברי התוספות".

אחד מבני הישיבה ראה את הגאון רבי איסר זלמן מסתובב שקוע במחשבות סביב ביתו, הוא ניגש אליו ושאל: "אולי אפשר לעזור לראש הישיבה?", ענה לו רבנו: "לא, תודה". אולם הלה רואה את רבינו שוב מסתובב אנה ואנה, ניגש אליו בשנית והתנצל: "אני מוכן לסייע אם רק אוכל בעזרת השם לעשות מה שראש הישיבה זקוק, ומדוע כבודו מסרב?".

ענה לו רבנו: "אינני זקוק לדבר, אבאר לך מדוע אני מסתובב סביב הבית ואיני נכנס. כאשר עליתי הביתה שמעתי את המנקה שוטפת עכשיו את הבית - והיא עניה וגלמודה ובשעת עבודתה היא שרה שירים - והיא יודעת, כשאני נכנס לבית איני רוצה לשמוע קול זמר של אשה, אז היא מפסקת מלשיר - אם כן למה לי לקחת ממנה מעוגמת נפש זו את תענוג השירה? תגמור את עבודתה, ובינתיים אמתין כאן עד סיום עבודתה, לאחר מכן אעלה הביתה!!!".

הגאון הרב יעקב עטיה זצ"ל- נולד בחאלב שבסוריה ב-ג' אייר ה'תרפ"ב (1922). בגיל צעיר התייתם מאימו ועל רבינו נפלה האחריות לפרנס את אחיו ואחיותיו. היה בצער כיוון שלא יכל לשקוד על תלמודו ללא טרדות. במקום מגוריו הנוהג היה להשכים מדי יום ביומו בשעה 4 לפנות בוקר, ולעסוק בתורה הקדושה. רבינו היה בקבוצת הלומדים גמרא בעיון יחד עם שולחן ערוך. לאחר מכן עסק בניהול בית היתומים. לאחר נישואיו עבר להתגורר בלבנון, ותוך מספר חודשים התמנה לרב הקהילה. שימש בתפקיד זה במשך 19 שנים! בתחומי אחריותו היה להעביר שיעורי תורה, עשיית שלום בית, בריתות ושחיתות. פעילותו העיקרית הייתה בהברחת יהודים מסוריה לארץ ישראל, ורבינו בנה רשת ענפה של קשרים עם השלטונות, שבאמצעותה סייע ליהודים שנזקקו לעזרתו.

לאחר מספר שנים השלטונות גילו את פעילותו, ומאחר שהיחס כלפי מדינת ישראל היה עוין, נאלץ להפסיק את פעילות הברחת היהודים. באותם השנים נוצר הקשר שלו עם המוסד. הוא נחשב לרבם של מסתערים רבים במוסד. כל החלטה שנגעה ליהודי סוריה, נקבעה אצלו. אנשי משפחתו העידו, שכמה פעמים נכנסו אל ביתו בבתים ראשי המוסד והתייעצו עמו על מבצעים סודיים. לאחר שנים שהבריו יהודים דרך לבנון, פעילותו הופסקה, כיוון שיצא נגדו צו מעצר, ותמונתו פורסמה בראש חוצות. מאוחר יותר, ביקשו הרשויות את עזרת הציבור בתפיסתו ובהבאתו לדין. אך הצדיק הספיק להימלט לישראל.

בגיל 50 עלה לארץ והשתקע בבתים, למרות שקיבל הצעות לשמש כרב בקהילות מבוססות בחו"ל. רבינו קיבל דירה קטנה, שלא הספיקה לצרכיו בקומה חמישית בבניין ללא מעלית. את בית הכנסת הראשון הקים במועדון. שם הוא גם מסר שיעורים. לאחר מכן הקים את מוסדות 'בית יעקב', כדי לחנך את צעירי הצאן, במסירות נפש וללא עזרה מהממשלה והעירייה. שמעו של הרב נודע ברבים, ותושבי העיר החלו להשתתף בתפילות ובשיעורים עד שעלה הצורך בבניית מקום חדש. לשם כך התגייס הנגיד אדמונד ספרא ותרם בנדיבות. כיום יש למעלה מ-1800 תלמידים במוסדות אלו- בגנים, בת"ת לבנים, בית-ספר לבנות, בישיבה ובכולל האברכים. **ענוותן מופלא**. ביקש שיכתבו על מצבתו: "**נבזה, חדל אישים, עני ורש במצוות ובמעשים**". כל כך היה עניו שבאמת החשיב עצמו כך. נפטר ב' כסליו ה'תשע"ז (2016). חי כ-94 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' רפאל. **אשתו:** מרת פרידה (בת ר' זעפרני). **חברותא:** ר' יום טוב ידיד הלוי (רב הקהילה החלאבית בניו-יורק). **מחותנו:** מרן הגאון ר' שלום כהן (נשיא מועצת חכמי התורה).

פעם אחת היה השוחט חולה, והרב היה צריך לשחוט במקומו. **היו אנשים שאמרו, שהרב לוקח את פרנסת השוחט**. אך להפתעתם, בסוף החודש הרב הגיע לבית השוחט עם מעטפה ואמר לו: "זה הכסף של השחיטה. אני הייתי צריך לשחוט, כדי שיהיה לאנשים מה לאכול - אבל הכסף הוא שלך". במקרה נוסף, ביקש משהו מהרב לשחוט עבורו, מפני שהשוחט לא היה באותו מקום. הצדיק שחט לו. **וכשרצה לשלם הלה לרב - שלחו לשוחט, שישלם לו.**

באחד הימים, כאשר רצה לעלות בחדר מדרגות, גילה, כי המנקה היה באמצע השטיפה. לפיכך סירב לעלות כדי לא להפריע לו בעבודתו, שכן אותו מנקה היה אדם קשה יום. רק לאחר שהפציר בו המנקה לעלות - עלה הרב. **וכשהגיע לביתו, שלח את אחד מתלמידיו לשלם למנקה 50 ש"ח על טרחתו, בשל ההפרעה שנגרמה לו.**

בזמן כהונתו כרב בבירות, הרבה ללכת ולבקר בחגים את בני הקהילה בבתיהם, במקום שהם יבואו אליו. מעולם לא חיפש כבוד. זמן מה לאחר ששימש כרב הקהילה, הגיע הרב שחוד שרים, אחד מגדולי רבני העדה. **רבינו לא היסס ונתן לו לשמש כרב המקום, כאשר הוא משמש כעוזרו.**

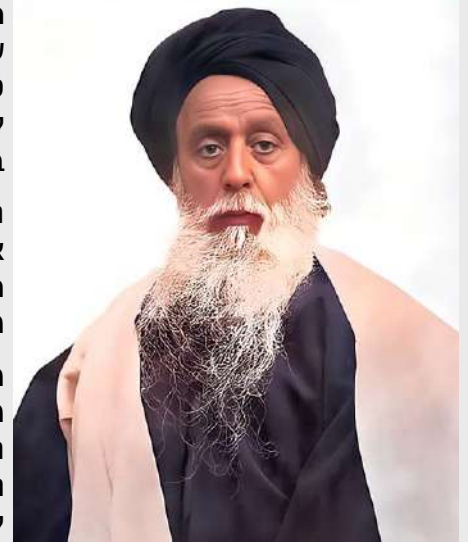
בשנותיו האחרונות, כאשר לקה באירוע מוחי והיה משותק, סירב רבינו לעלות לתורה, כדי שלא להטריח את המתפללים, להמתין עד שיגיע לבמה.

הרב לא נתן 'יחס מיוחד' לאנשים עשירים. הנהוג בביה"כ היה שלא זורקים סוכריות או מצלמים באירועים. אחד מעשירי הקהילה הרהיב עוז והחליט להפר את הוראת הרב ולצלם שם. באותו רגע הוא קיבל הערות חריפות, שאמר לו הרב. כל הבניין רעד.

מדת ענוותנותו הייתה עצומה. פעם אחד מילדי הקהילה ראה את הרב, ובתמימותו הרבה הראה לרב, כי יש בידיו חטיף במבה וביקש לכבד את הרב. הצדיק לקח מידו, בירך ואכל.

רבינו לא התרגש מכך שכל אילי ההון הגדולים בעולם כמו אדמונד ספרא, היו כפופים אליו, ולא היו עושים שום צעד בלי להתייעץ איתו. נכדו סיפר, כיצד היה רואה את סבו ממלא בכל בוקר את הארנק בשטרות. "**בערב הארנק היה ריק!**".

ויפר ראש ישיבה בירושלים, שהיה לו תלמיד שסבל ל"ע מכאבי שיניים קשים, והומלץ לו על טיפול בעלות של אלפי שקלים. אולם לבחור לא היו את האמצעים. שמעו של רבינו הגיע לראש הישיבה, והוא שלח את הבחור לרב. הבחור חזר כולו נרגש. בלי אומר ודברים הרב העביר לו המחאה, שכיסתה את כל הטיפול מבלי שהכירו קודם.

הגאון הרב רפאל דאבוש זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864) בעיר זליטין שבולוב. נצר למשפחת רבנים ידועי שם מהעיר טריפולי. למד והתחנך בעיר טריפולי מפי אביו ומפי חכמים גדולים אחרים. בהתחלה התמנה לשמש כדיין. לאחר מספר שנים בשנת ה'תרס"ב (1902) התמנה לשמש כאב בית הדין היהודי בטריפולי. בתפקיד זה שימש עד ליום פטירתו.

נחשב לאחד ממנהיגי הרוחניים של הקהילה בעת הכיבוש האיטלקי. איש צנוע, אציל, עניו וטהור. בעל יראת ה'. השפיע על כל הסובבים אותו בחום לב ובפשטות הליכות. היה אחד ממנהיגי הרוחניים הגדולים של הקהילה. מוזכר כאחד מגדולי רבני יהדות לוב.

מסכת חייו של רבינו היתה רצופת יסורים וכאב. בחייו מתו עליו בן ובת בגיל קטן מאוד. בן נוסף, גבריאל (גברי), נפטר קרוב לגיל בר-מצווה. בן נוסף, פראג'י, בחור נפלא חסיד ועניו, נפטר בבחרותו כשהיה קרוב לגיל שלושים. בן נוסף, חי דאבוש, נפטר כבן כ"ז שנים. בנו, ר' שאול הי"ד, נרצח במאורעות הדמים בטריפולי. רבינו קיבל את כל היסורים באהבה.

בשנת ה'תרפ"ז (1926) חיתן זוג בטריפולי. הבמה שעליה החופה היתה בבית גדול בקומה השניה. הבמה התמוטטה וכל העומדים עליה ביניהם הרב ואנשים נוספים נפלו מגובה רב. גופו החלש של רבינו לא יכל לעמוד בכאב ולאחר שהתייסר כשבועיים ימים, נפטר מפצעיו בבית הרפואה ב-י' כסליו ה'תרפ"ז (1926). חי כ-62 שנים.

אביו: הרב המקובל פרג'אללה (שימש כאב בית הדין בעיר טריפולי). **מרבתי:** אביו, הרב המקובל פרג'אללה. **ילדיו:** שמונה ילדים- חמישה בנים ושלוש בנות. ביניהם: ר' כלפון (כיהן כדיין בבית הדין הרבני בעיר בנג'ז), ר' שאול הי"ד (נרצח במאורעות הדמים בטריפולי בשנת 1945), בן ובת נפטרו בצעירותם, גבריאל נפטר לפני שהגיע לגיל מצוות, פראג'י נפטר קרוב לגיל שלושים. מרת מרים (רמו) (נישאה לר' כמוס נחאיסי, דיין בבית הדין הרבני בטריפולי. בארץ כיהן כרב שכונת שיכון דן בעיר תל-אביב). **מתלמידיו:** ר' רפאל סויד.

ר' רפאל סויד, המזכיר השלישי בבית הדין בטריפולי, סיפר על גדולתו וצניעותו של רבינו: "פעם אחת נסעתי עם הרב במרכבה והוא ביקש לשבת לשמאלי. אני, למרות יראת הכבוד שהיתה לי כלפיו העזתי ואמרתי לו: 'רבינו, זה לא יתכן!'. רבינו ענה לי, ספק בתמיהה ספק בגערה: 'מה אכפת לך? מה זה משנה?'. רק אחרי שאמרתי לו: 'אני חושש שהאנשים שיראו אותי נוסע לימין לא יזקפו את זה על חשבון ענוותנותו של הרב אלא על חשבון טיפשותו של התלמיד', רק נימוק זה - השמירה על כבוד התלמיד, שכנע אותו".

ר' רפאל סויד סיפר: רבינו פעם אחת הלך ברחוב היהודים, בטריפולי. בדרכו הגיע גוי אלים שהיה מקורב למלכות. הגוי החליט להתעלל ברב של היהודים. הוא עצר את רבינו ושאל אותו בנימה של זלזול: "מי אתה?". רבינו בעונה מופלאה אמר לו: "אנוכי עפר ואפר!". הגוי הביט ברבינו. הוא לא ציפה לתשובה כזאת. הוא פנה לרבינו ואמר: "לך מכאן!" כשהוא מוסיף תנועת זלזול בידו. רבינו המשיך בדרכו. לפתע הגוי חלה כשבצקות מילאו את כל למרות שבאו אליו טובי הרופאים, הם הודיעו לו כי אין ביכולתם לעזור לו. במשך ימים רבים שכב על ערש דוי כשהוא סובל מקשיי נשימה ומפרפר בין חיים למוות.

הקאדי הגיע לבקר את הגוי. כשראה את מצבו הוא שאל: "האם עשית מעשה חמור לאחרונה?". הגוי הביט בקאדי, חשב מעט ואמר שהוא לא זוכר. הקאדי המשיך להקשות: "אולי פגעת באדם קדוש לאחרונה? נסה להיזכר מה קרה לפני שחלית". הערבי נשבע כי לא עשה שום דבר רע. הקאדי המשיך: "תנסה לחשוב, לא יתכן שמחלה כזו פקדה אותך לחינם!". לפתע הערבי נזכר והודה: "לפני שחליתי, עברתי ברחוב היהודים וראיתי את הרב של היהודים. רציתי להתעלל בו ולכן שאלתי אותו: 'מי אתה?'. הוא ענה לי: 'אנוכי עפר ואפר'. כעסתי על התשובה וגערתי בו שיעזוב מיד את המקום".

הקאדי הבין מיד בגלל מה הרעה. הוא צוה על בני ביתו של הערבי ללכת מהר אל בית-הרב ולהתחנן על נפשו של אביהם. הקאדי גם הציע שיביאו איתם מתנות חשובות וכסף רב, אולי כך רבם של היהודים יסכים לסלוח לאביהם. בניו של הגוי מיהרו לבית-רבינו. יחד איתם הצטרפו אנשים רבים. הצדיק כמובן לא הסכים לקבל דבר. כששמע כי הם מבקשים ממנו שיסלח לאבא שלהם מכיון שהוא חולה אנוש, עמד, הניח את ידו על עינו ונשא תחינה. שתי מילים אמר ולא יסף.

לאחר מכן פקח את עיניו ואמר לבנים: "לכו לביתכם!". הם שבו לביתם. להפתעתם הרבה מצבו הרפואי של אביהם הלך והשתפר מרגע לרגע. אחרי פרק זמן קצר הגוי קם ממיטת חוליו והבריא לחלוטין. לא היה ניכר כי רק לפני זמן קצר פרפר בין חיים למוות. אחרי שהגוי הבריא, הוא קרא לבני משפחתו. הם הלכו לבית הצדיק כדי להודות לו ולבקש את סליחתו על הפגיעה בכבודו. הסיפור התפשט בקרב הגויים בכל רחבי טריפולי והדבר היה למופת ולקידוש שם שמיים ברבים.

רבינו בתמימותו ובכבוד הרב שנתן לתורה וללומדיה הקפיד מאוד בקדושת האותיות בהן כתובה התורה (האותיות המרובעות). פעם אחת המזכיר ר' רפאל סויד הגיש לרב מסמכים לחתימה. המסמכים כולם היו כתובים הכתב יד 'מעאלק' (כתב יד מיוחד ליהודי צפון אפריקה) כנהוג באותם ימים, אלא שבטעות התואר 'ראש בית הדין' במקום שבו ר' רפאל היה צריך לחתום נכתבו באותיות מרובעות. הרב החזיר לר' רפאל סויד את המסמכים וסירב לחתום. המזכיר שאל: "מדוע רבינו מסרב לחתום?".

הרב ענה: "אתה יודע כי מסמך זה לא הולך לתיק או למקום שבו אנחנו יכולים להיות בטוחים שישמר היטב. זה אישור שניתן למעוניין בו לצורך השעה. קיים חשש כי במרוצת הזמן ילך לאיבוד ואולי אף יתגלגל למקומות לא רצויים". המזכיר עמד נדהם באותם רגעים לנוכח חסידותו הגדולה של הרב. הוא מיהר להכין שוב מסמכים והפעם בלי אותיות מרובעות.

האדמו"ר הרב פינחס מנחם אלעזר יוסטמן זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"ט (1848) בגורה קלואריה שבפולין. משושלת רש"י הקדוש. התייתם מאימו בגיל צעיר. סבו האדמו"ר החידושי הרי"ם לקח אותו תחת חסותו. מגיל צעיר היה רגיל לבקר אצל גדולי ישראל. נסע עם סבו לאדמו"ר ר' מנחם מנדל מורגנשטרן השרף מקוצק. הצדיק הרב אברהם מטשכנב אמר על רבינו בצעירותו: "האברך הזה שומר את הצלם אלוקים בשלימות כמו שנתנו לו. הוא לא קלקל כלום". האדמו"ר חידושי הרי"ם לא הפליג בתארים. למרות זאת הוא כינה את רבינו: "נכדי המופלג בתורה". ב-כ"ג אדר ה'תרכ"ו (1866) לאחר פטירת סבו, היה מחסידי ר' חנוך הניך הכהן לזין מאלכסנדר. לאחר פטירת ר' חנוך הניך, היה לחסיד גיסו ר' יהודה אריה לייב מגור. התפרנס ממסחר ספרים והיה גם מוציא לאור. רוב היום למד תורה וחסידות. מתמיד גדול בלימודו. למד גם בזמן הליכתו ברחוב. רוב היממה למד תורה בשקידה ובשבת גם למד יותר מאשר ביום חול.

ב-ה' שבט ה'תרס"ה (1905) נפטר האדמו"ר ר' יהודה אריה לייב אלטר מגור (ה'שפת אמת') רבינו סירב למלא את מקומו. בצוואתו הסביר שלא היו לו סימן משמיים שעליו לקבל תפקיד זה. הרב עזב את גור כדי שלא יבואו אליו החסידים ועבר לפילץ שם התמנה לרב העיר. חלק מחסידי ה'שפת אמת' נסעו לפילץ. היה הרב הישיש בכל פולין. עסק בענייני קופת מאיר בעל הנס, אתרוגי ארץ ישראל, חברת מחזיקי הדת בפולין, ב'תקנת בנות ישראל'. התפרסם כפועל ישועות שתפילתו לא שבה ריקם. סיפורי מופתים רבים נקשרו לשמו. האדמו"ר ה'אמרי אמת' מגור אמר לנכדו של רבינו: "בשמיים מקיימים את כל מה שסבך מבקש". בשנת ה'תרע"ב (1910) חלה מאוד והוסיף את השם 'אלעזר' כסגולה.

בשנת ה'תרע"ה (1915) עבר עם משפחתו לוורשוב, שם גר בתקופת מלחמת העולם הראשונה, לאחר המלחמה עבר בצ'נסטחוב. נפטר בשבת בזמן רעווז דרעווין י' כסליו ה'תרפ"א (1920). חי כ-72 שנים. לאחר פטירתו היתה מחלוקת האם לקבור את רבינו בפילץ או בצ'נסטחוב. בסוף קברו אותו ביום שני בצ'נסטחוב. בהלווייתו השתתפו רבבות. כל מי שפסק לקבור אותו בצ'נסטחוב הסתלק מהעולם בתוך זמן קצר כיוון שכתב בצוואתו שישתדלו מאוד לקבור אותו בפילץ. בצוואתו ביקש הרבה פעמים מחילה מאת חסידיו על הוצאות הדרך שהוציאו כדי לנסוע אליו! בנו, ר' חנוך גד הי"ד שימש כאדמו"ר אחריו. על שמו ולזכרו נוסדה בחצור הגלילית ישיבת 'שפתי צדיק' של חסידות גור בארץ ישראל.

אביו: ר' בנימין (חתנו של הרה"ק החידושי הרי"ם). **אמו:** מרת צינא פעסא (בת האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר מגור, מח"ס חידושי הרי"ם). **אשתו:** מרת הנדיל לאה (בת האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר, נכדת ה'חידושי הרי"ם'). **מרבותיו:** האדמו"רים הצדיקים ר' מנחם מנדל מורגנשטרן (השרף מקוצק), ר' יצחק מאיר אלטר מגור (מח"ס חידושי הרי"ם), ר' חנוך הניך הכהן לזין מאלכסנדר ור' יהודה אריה לייב אלטר מגור (מח"ס שפת אמת). **ילדיו:** מרת אסתר (נישאה לר' אברהם אבא בומץ), מרת חיה שרה (נישאה לר' יצחק מאיר מינץ), מרת ברכה (נישאה לר' יצחק מאיר אייבשיץ), ר' יצחק מאיר, מרת פייגה (נישאה לר' חנוך הניך רוטבלט), ר' אברהם מרדכי, מרת פריידא רייצא (נישאה לר' מאיר יוסקוביץ), מרת רחל (בזיווג ראשון נישאה לר' דב בריש איינהורן מאמסטוב. בזיווג שני נישאה לר' יחזקאל מנחם בידרמן), רבי חנוך גד יוסטמן הי"ד (צעיר הבנים והמפורסם בכולם. ירש את אביו כרבי מפילץ, והקים בצ'נסטחובה את ישיבת 'שפתי צדיק' על שם אביו ועמד בראשה. שימש ברבנות בפילץ, וירשוב, צ'נסטחובה ווילון. נהרג על קידוש ה' בטרבלינקא). **מספריו:** **ישפתי צדיק**- על התורה, חג שבועות **יקונטרס הצוואה** **ימכתבי תורה יראה** **יחיבור גדול על הש"ס ופירוש לתהילים**- אבדו לפני השואה.

רבי דניאל וויסקאל ז"ל היה גביר שחכמתו קודמת לעושרו. הוא נהג בתבונה ועשה בהונו רבות למען העניים והנזקקים. הוא גם היה מחסידי רבינו. כשחלה ונטה למות באו אל רבינו בזעקות על מצבו הקשה. הצדיק נשא את עינו לשמיים ואמר: "ריבונו של עולם, מה אכפת לך שר' דניאל יחיה עוד עשר שנים ויעשה בהן עוד צדקה וחסד?". לא חלף זמן רב והחולה בדרך פלא קם ממיטתו והבריא. רבי דניאל שחיד אמת היה, שם אל לב שרבינו אמר 'עשר שנים'. כשהגיעה השנה העשירית, הוא חיסל את עסקיו והתכונן לפטירתו מן העולם. ביום בו מלאו לו עשר שנים מיום ליום לאותו מעשה נפטר לבית עולמו. (מתוך 'זכרונם לברכה' מאת הרב אהרון פרלוב)

ר"מ פיק סיפר כי ביום חופתו אירעה טעות מצערת. הוא נסע לעיר בה היו אמורים להתקיים נישואיו. אבל בטעות הוא עלה לרכבת המובילה לכיוון ההפוך. בתום הנסיעה ר"מ שהיה בן למשפחה עניה נותר בידיים ריקות. ברוב צערו על המצב שאליו נקלע, פרץ בבכי. לפתע רבינו הבחין באדם בוכה. הוא שלח את משמשו לשאול מדוע הוא בוכה. כשרבינו שמע את סיפורו הוא נתן לו כסף כדי שיסע ברכבת ובירך אותו מעומק ליבו הטהור: "מכיוון שביום חופתך בכית על חסרון כסף שוב לא תדע מחסור כל ימי חיך". מדברי רבינו לא נפל דבר. ברבות הימים היה ר"מ לנגיד ידוע ומעולם לא סבל יותר ממחסור כספי. (מתוך 'תולדות שפתי צדיק')

יום אחד בשעה שהחסידים היו מעוטרין בתפילין ומוכנים לכניסת הרבי לתפלת שחרית, ארבעה ילדים התפרצו לבית המדרש וזעקו על אביהם שגוסס ברגעים אלו. הרבי ציווה על הילדים לפתח את ארון הקודש לומר עם הציבור פרקי תהילים לרפואת אביהם הנמצא על ערש דוי. הרבי עצמו הסתגר בחדרו, השתטח על הרצפה ונהרץ בתפילות להחלמת החולה. לשמחת הרבים החולה הבריא לחלוטין כעבור כמה ימים. הרופאים שטפלו בו אמרו שהיה כאן 'נס משמיים' מכיוון שבדרך הטבע כבר לא היתה כל תקווה להחלמתו.

הגאון רבי יצחק חן זצ"ל: נולד בבני-ברק באב התשכ"ב (1962). שקדן. בעל חסד. יראת שמים מופלאה. כבר מנעוריו תשוקתו ללימוד התורה לא ידעה שבעה. מיד עם סיום הלימודים בתלמוד תורה בשעות הערב, אך רץ לבית המדרש ושקד שעות נוספות על התורה. כבר בישיבה קטנה, נדד למקום תורה לישיבת רמת השרון והיה מבחירי הישיבה. בהגיע העת, עלה לישיבה גדולה, הלא היא ישיבת "מאור התלמוד" ברחובות, והיה מקבוצת התלמידים הראשונה המייסדת. התמדתו בישיבה היתה לדוגמא ולמופת. הרבה לעורר ולהמריץ את חבריו בישיבה לחדש חידושי תורה ולהעלותם על הכתב. הוא לא הסתפק בדרבון זה, אלא ערך והקליד בעצמו במכונת כתיבה את חידושי חבריו, ולא חס על זמנו. קיבל על עצמו לעורר בפועל את הבחורים משנת הלילה וממנוחת הצהריים. במקום לנוח בהפסקת הצהריים כמו כל הבחורים, היה מסדר את הסטנדרים ואת הספרים, שכאשר ישובו הבחורים ללימודם, ימצאו הכל מסודר ומתוקן ללימוד. עד סוף ימיו למד בכולל "נזר אהרן".

בקי עצום בש"ס ובראשונים. היה ממית את עצמו באהלה של תורה. תמיד היה מגיע לכולל ראשון, והיה יוצא אחרון. מיד עם הגעתו לכולל, פונה היה אל מקומו, וצולל עמוק בים התלמוד. יחוס משפחתו מגיע עד לדוד המלך ע"ה. במשך הדורות היו רבנים גדולי תורה שפיארו את המשפחה, מתוכם: הגאון הגדול סבא דמשפטים רבנו עזרא חמוי זצוק"ל, (ראב"ד ארם צובא), הגאון חכם יצחק טוויל זצ"ל, הגאון המקובל חכם אהרן טוויל מעלי הכהן זצ"ל. נפטר בליל י"א כסליו התשס"ו (2005) לאחר שנזדכך בייסורים קשים ומרים במשך שמונה חודשים ממחלה קשה. חי כ-43 שנים.

אביו: רבי עובדיה שליט"א. **אשתו:** בת הגאון רבי שלמה זיאת שליט"א. **מרבותיו:** הגאונים רבי יעקב אדלשטיין, ר' חיים זליבנסקי, ר' אברהם יצחק קוק, ר' יהושע ארנברג, המקובל ר' מרדכי בן שמעון זצוק"ל. **מחיבוריו:** יתולדות יצחק-ב' חלקים.

מאברך צדיק וישר זה בעל הנהגות מופלאות ניתן ללמוד רבות, להלן מספר עובדות שהובאו בהקדמה לספר "תולדות יצחק" מאת ידידי ורעי, הרב עובדיה חן הי"ו, שיצא לזכרו של הנפטר: ביום חופתו, היום הקדוש בו נמחלים כל עוונותיו של אדם, נשאר ללמוד בהיכל הישיבה עד סמוך לחופה, וניצל כל רגע ללימוד ותוספת קדושה. חתונתו התקיימה בצניעות ובקדושה. והיה מן החלוצים בזמנו שדרשו בתוקף שיהיה בחתונה צלם לגברים וצלמת לנשים, על מנת לשמור על גדרי הצניעות. באמצע הלימוד, לא היה מפסיק ופותח בשיחה, אף לדברים נחוצים ביותר. כאשר ביקשו ילדיו שיצא בבין הזמנים לטיול או "נופש", פעמים רבות דוחה היה בקשה זו, בטענה כי לְשֶׁבֶת וללמוד זהו הנופש הגדול ביותר בשבילו.

מסר את נפשו להרבצת תורה ולזיכוי הרבים, ללא תמורה. מדי יום מכתת היה את רגליו מרחק רב מביתו ברחוב רשב"ם עד לקריית הרצוג, כדי למסור שיעור גמרא בהתנדבות לבעלי בתים העוסקים משך כל היום לפרנסתם. בפסיעותיו המהירות והזריזות, עושה היה את דרכו במהירות לעבר השיעור ללא אמצעי תחבורה. לא איש כמוהו יפסיד שכר פסיעות.

אף בתחילת ימי מחלתו שכבר רבו מכאוביו, עדיין פוסע היה רגלי את כל כבדת הדרך הנ"ל, והיה יוצא בשל כך כחצי שעה קודם הזמן בו רגיל היה לצאת, כשהוא משרך את רגליו ונח בדרכו מפעם לפעם. כאשר תקפה עליו מחלתו ונחלש הרבה, כבר לא יכול להגיע בכוחות עצמו למסור את השיעור, ובאים היו תלמידיו להסיעו. כאשר התגברה מחלתו יותר וגם לרדת למכונית היה קשה עליו, היו באים תלמידיו לפרקים לביתו, ובמסירות נפש עילאית היה מוסר לפניהם את השיעור בשארית כוחותיו.

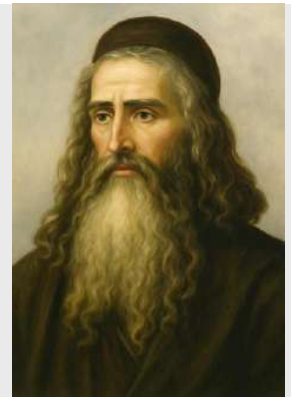
לשיעוריו היומי מקפיד היה להגיע בזמן המדויק ללא איחורים. פעם קרה שנאלץ לצאת באיחור קמעה. הוא אץ ומיהר, מנסה להקטין את הפער, אך קשישה עצרה אותו בדרכו, וביקשה שיורה לה כיצד להגיע לאולם "וגשל". למרות האיחור, הוא הדריכה בבמהירות כיצד להגיע. אבל היא התקשתה להבין. "אתה מוכן לקחת אותי עד שם?" ביקשה. רבי יצחק נבון, ולא ידע מה לעשות. לבקש מאחר? לא יעלה על הדעת. לקחת אותה? לא יתכן להשיב פניה ריקם. ומאידך, השיעור הקבוע מה יהיה עליו? והנה שלח ה' עזרו מקודש, ובבת אחת נפתרה כל הבעיה. רכב עצר לידו, ונהגו שאל "אולי תוכל לומר לי איך מגיעים מכאן ל"וגשל"?". רבי יצחק הסביר לו באדיבות, והוסיף רק עוד בקשה קטנה: "אנא ממך, הואל בטובך לקחת לשם גם את הגברת הזו".

את התלוש שקיבל מהכולל, בו יכול לרכוש חליפה חדשה, החזיר. "שייחיו אחרים ממנו" אמר. בכולל בו למד, היה מנהג נאה- לכל אחד מבני החבורה שנולד בן או בת, היו אוספים מכל אברך סכום קטן ונותנים לו מתנה. רבי יצחק שלא אבה שבגיניו יחסר מממונם של האברכים, לא בישר לחבריו כלל על הולדת בנותיו (אצל בניו, נאלץ להודיעם על הברית).

ביום שבת קודש, מתפלל היה בנץ החמה כדרכו בקודש. בתחילה היה מתפלל במניין בו היה מתפלל חמיו. כשראה כי חמיו שליט"א מרחב חביבותו אליו, קונה לו עליות וכיבודים, חשש לחסרון כיס של חמיו, והלך להתפלל במקום אחר.

אנשים רבים שבאו איתו במגע, ציינו לשבח את יושרו. ישר כפלים היה. פעמים רבות העדיף לוותר על סכומי כסף, ובלבד שלא להיכנס לספק ספיקה של גזל. את כל חובותיו, השתדל מאד להחזיר בזמנם, לשם כך ציין לעצמו בלוח מיוחד כל חוב שהיה לו. כשגילו את דבר מחלתו- דאג מיד שלא יישאר עליו שום חוב. חצי שנה לאחר שקנה דירה, הלך לבעל הדירה ואמר לו "שמא מגיע לך יותר, ולחצתי עליך". כאשר צריך היה להוציא את ילדיו מהגן, היה משתדל לדייק בזמנים ולא לאחר- כדי לא להיכנס בחשש גזל. ואם נאנס פעם ואיחר מעט, השתדל לפצות את הגננת בתשלום מלא.

מתוך ההקדמה לספר "תולדות יצחק" מאת ידידי ורעי, הרב עובדיה חן הי"ו, שיצא לזכרו של הנפטר

הגאון רבי שלמה לוריא אשכנזי המהרש"ל זצ"ל - נולד בשנת ה'רע"א (1510) בברסק שבליטה. משושלת רש"י הקדוש שיצא מהתנא ר' יוחנן הסנדלר דור רביעי לרבן גמליאל הזקן. בצעירותו למד בפוזנא. בגיל 25 חזר לעיר הולדתו לאחר שנשרף בית אבי אמו אצלו למד. מנעוריו יצא שמו כאחד מגדולי התורה. רבים פנו אליו בשאלות הלכתיות. שימש ברבנות בקהילות בפולין ובליטא. ייסד ישיבה גדולה ועמד בראשה עד לגיל 40. לאחר מכן עבר לאוסטראה שם שימש כראש ישיבה חמש שנים. בשנת ה'שי"ג (1552) עבר לכהן כאב"ד ור"מ בלובלין, תפקיד שמילא עד יום פטירתו. **ענוותן מופלא**. לפני כניסתו לבית הדין להורות, היה מגיע אליו מוכיח מיוחד, שהטיף לו מוסר והזכיר לו את גודל האחריות המוטלת עליו כרב ואב"ד. כל אותה עת פניו היו כבושות בקרקע, ישב והאזין למוכיחו בהכנעה. **גאון אדיר בנגלה ובנסתר. בעל רוח הקודש**. יומם ולילה עסק בלימוד התורה. נפטר ב-י"ב כסליו ה'של"ד (1573). חי כ-63 שנים. ציונו בלובלין.

אביו: ר' יחיאל מוורמיזא. **אשתו:** בתו של הגאון ר' קלמן קלונימוס הברקסטן (שימש כראש מתיבתא בעיר אוסטראה והתפרסם כבעל מופת- כאשר הייתה עלילת דם על היהודים כי רצחו גוי והרב כתב על מצחו והמת קם לתחיה וסיפר מי הרגו). **מרבותיו:** ר' יחיאל מוורמיזא (אביו), ר' יצחק קלובר מפוזן (אבי אמו), ר' קלונימוס (חמיו). **חברותא:** ר' ישראל סרוק (למד עמו את חכמת הקבלה- תלמיד האריז"ל). **מתלמידיו:** ר' יהושע פאלק כץ (הסמ"ע), ר' שלמה אפרים מלונטשיץ (מח"ס כלי יקר), ר' חיים מפרידברג (אח המהר"ל מפראג ומח"ס 'ספר החיים') ור' אליהו בעל שם, ר' משה מת (ה'מטה משה'), ר' בנימין סלניק (ה'משאת בנימין'), ר' שלמה אפרים (ה'כלי-יקר' ועוללות אפרים'), ר' אברהם הורביץ (אבי השל"ה), ר' מרדכי יפה (בעל ה'בשושים'), ר' מנחם הענדיל (ה'חכמת מנחם'), ר' אלעזר אלטשולר. **ילדיו:** ר' זאב וואלף, ר' יחיאל (ראש ישיבה בלובלין), ר' יהודה לייב (אב"ד אפאלי), ר' אפרים פישל (אב"ד בריסק בליטא), ר' אליעזר איסלריש, ר' שמואל אורבך (אב"ד פראג).

מספריו: יים של שלמה- חידושים על מסכתות ביצה, יבמות, כתובות, גיטין, קדושין, ב"ק, חולין (חידושים נכתבו עד 16 מסכתות אולם רק על 7 נדפס) **•חכמת שלמה**- הגהות על הש"ס **•יריעות שלמה**- הגהות ובאורים על רש"י והמזרחי **•עטרת שלמה**- פירוש על ספר שערי דורא **•עמודי שלמה**- באורים על הסמ"ג **•שו"ת מהרש"ל**- שו"ת ופסקים לפי אשכנז **•חידושים על הגדת פסח יזמירות לשבת ומוצ"ש** עם פירוש **•הגהות** ובאורים לרי"ף, רמב"ם, רא"ש, מרדכי, טור ועוד.

באחד הימים אשתו של בן ישיבה נפטרה בצעירותה. הרב פגש את האבל וראה אותו בוכה. בראותו כך ניסה לעודד אותו כי הכל מהשמיים. הבחור ענה, כי ישנה בעיה נוספת: האישה, בהיותה על ערש דווי, ביקשה ממנו כי יאות בתקיעת כף להבטיח, שלא יינשא לאישה אחרת. מאחר והבין כי סירוב לדבריה יעיק עליה ברגעיה האחרונים, נאות לה. **בניתיים הספיק להתחרט, היות שצעיר לימים הוא, ואינו יכול להתחתן בשנית ולזכות בזרע בר-קיימא**. רבינו עיין בנידון, ומצא פתח להתיר את שבועתו בהטעימו, כי אנוס היה, ולכן יכול הוא להתחתן בשנית. לשמע דברי הצדיק הלה שמח עד מאוד, ולאחר זמן מה התחתן והקים בית נאמן בישראל. **לאחר זמן מה בן הישיבה נפטר לבית-עולמו**. רעש גדול קם בעיר לובלין והחלו לרנן כי פסק דינו של המהרש"ל היה מוטעה, ולכן נפטר אותו בחור ישיבה.

הרב, כששמע זאת, ביקש שיקראו לו בזמן הלוויה. בהגיעו לבית-הקברות ביקש שלא יכסו את הקבר ולא יטמנו את הנפטר, אלא רק יניחו אותו שם. הרב ניגש לנפטר, נשא ידיו לשמים ואמר: "ריבונו של עולם, הן ידעת כי אני התרתי לו להינשא, אחר שהפירתי את שבועתו, כדי שיוכל להעמיד תולדות. הן לא לתוהו בראת את העולם, האם תעשה תורתך פלסתר?!" הקהל התפזר. והנה, בשעת לילה מאוחרת נשמעות נקישות בבית האלמנה הטריה. היא מתעוררת בביתה ושואלת: "מי שם?". **לתדהמתה, היא שומעת את בעלה, המבקש ממנה להכניסו כיוון שקר בחוץ**. למשמע הדברים החלה צורחת לעברו: "חזור למקום ממנו באת". כאשר הבין הבעל, שממנה לא תבוא הישועה, החל לנקוש בבית מכריו. אולם, כולם ללא יוצא מן הכלל סירבו מפחד. בצר לו נכנס לבית-המדרש, שהיה פתוח כל הזמן. בשעת בוקר מוקדמת, כאשר הגיע השמש וראה את הנפטר, מרוב בהלה רץ למהרש"ל בקריאות אימה. רק לאחר דקות ארוכות ניתן היה להרגיע את השמש ולהבין את המתרחש. הצדיק בראותו זאת, גזר בכוח התורה הקדושה, **כי שכחה תבוא על העיר וישכחו כי נפטר האברך**. כך נשתכח הסיפור מעין כל, והאברך חי שנים רבות עם אשתו החדשה.

כאשר אדם חפץ לקיים מצווה ואינו יכול לה, הקב"ה ישדד עבורו את מערכת הטבע. כאשר ישב רבנו לחבר את הספר 'חכמת שלמה' לא היה לו, כי אם נר קטן של חלב בגודל של כחצי אצבע לשיעור כחצי שעה והצטער על כך מאוד, **ונעשה נס ודלק הנר עד אור הבוקר**.

• יפר הרה"ק ר' יצחק מנשכ"ז זצ"ל (זכרון טוב אות כ"ה) כי רבינו בתחילה התנגד לאריז"ל. המקובל שלח אליו שני תלמידיו בערב ש"ק ובקפיצת הדרך הגיעו למהרש"ל, והנה הבחין כי מאחוריו שני תלמידים. שאל רבינו: "מאין אתם?" והשיבו לו כי הם תלמידי האריז"ל, ושיצאו היום מארץ הקודש, ונתנו לו סימן כי בתפילתו עסק בהלכה פלונית, והאמין להם, והלכו עם רבינו למרתף במערת הקרקע והראוהו בדרך מופת בריאת שמיים וארץ, וענה הרב: "מעשה מודה אני, שדרככם רצויה להשי"ת, אבל אני אלך בדרך שבה הורגלתי".

תחת ביהמ"ד של הרב הייתה חנות ירקות. בעל הבית ר' אברהם היה אדם צנוע ושקט, ומעולם לו שוחח עם אף אדם. באחד הלילות שמע רבינו שר' אברהם מתעמק באחת מהסוגיות הקשות שבש"ס ומפרש אותה בעמקות. למחרת שלח שליח, שישאל אותו שאלה שהתקשה בה. כששב הלה, אמר לרב כי ר' אברהם אינו אלא עם הארץ. המהרש"ל לא שקט והלך לר' אברהם ולאחר שהפציר בו, השיב לשאלה והתחנן לפני הרב שיישאר הדבר בסוד. וכך במשך תקופה ארוכה היה המהרש"ל מתפלפל עם ר' אברהם בתורה הקדושה ואיש לא ידע מכך דבר. כשעמד הצדיק להיפטר מן העולם, **ציווה לתדהמת הסובבים למנות לרב העיר אחריו את ר' אברהם מוכר הירקות**, כי אין גדול כמוהו! והחיד"א היה אומר על הסיפור הזה, **שמכאן ילמד האדם עד כמה הצניעות והענווה הן האמצעי להגיע לתורה לשמה ולחכמה...**

הגאון הרב אברהם דב מאבריש זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ך (1760) לערך בחמילניק. אימו נפטרה עליו בילדותו והוא גדל אצל סבתו (אם אימו). בבית אביו עלה במעלות רמות ונשגבות בתורה, יראה וחסידות. בצעירותו כבר התפרסם בבקיאותו בהלכה, באגדה ובדרוש והתפרסם כעילוי. לאחר פטירת אביו שימש כאב"ד חמילניק למשך תקופה קצרה, שכן בשנת ה'תקמ"ה (1785) נפטר חותנו ורבינו שימש כאב"ד אווריש. תפקיד אותו מילא למשך כ-40 שנים. מצודתו הייתה פרוסה גם בקהילות נאריגסק, גאראדיץ וסלאוויזשנא. שמו התפרסם כאיש קדוש המורם מעם.

בשנת ה'תקפ"ו (1826) שימש כאב"ד זיטאמיר. בשנת ה'תקצ"א (1831) נסע לארץ ישראל והתיישב בצפת. כשהגיע לשם התחיל להפיח רוח חיים בשוב ונעשה לראש כולל החסידים. קדושת הארץ הייתה בראש מעייניו ואכל רק את לחם הארץ. גם בשנת בצורת לא רצה לאכול מתבואת חו"ל. בשנת ה'תר"א התחילה מגיפה בעיר (מחלת העיפוש) ורבינו הבטיח שהוא יהיה אחרון הנספים במגיפה. נפטר לאחר ייסורים ב-י"ב כסליו ה'תר"א (1840) ואכן פסקה המגפה. חי כ-80 שנים. ציונו בצפת במערה בה טמונים ר' דוד שלמה אייבשיץ (מח"ס ערבי נחל) והרה"ק ר' אריה לייב מוואליטשינסקי. מקום מנוחתו ידוע כמסוגל לישועות. עד היום יש רבים הרואים ניסים.

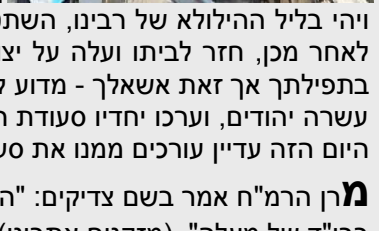
אביו: ר' דוד אויברך (מגיד מישרים בחמילניק). **אשתו:** בת ר' נתן נטע מאבריש (תלמיד הבעש"ט). **מרבתי:** ר' מנחם נחום טברסקי מצ'רנוביל, ר' מרדכי טברסקי מצ'רנוביל, ר' לוי יצחק מברדיצ'וב, ר' אהרון מזיטאמיר, ר' זושא מאניפולי, ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא (ה'אובש ישראל), ר' משה חיים אפרים מסדילקוב ('דגל מחנה אפרים'), ר' מרדכי מקרמניץ. **מתלמידיו:** ר' שמואל העליר, ר' הילל מפאריטש (מח"ס 'פלח הרימון'), ר' משולם זוסמן. **ילדיו:** אין. **מספריו:** **יבת עין** - על התורה בדרך הפרד"ס.

בחודש אלול ה'תשע"ו התקשר יהודי ממונסי למנהל חידר 'בית עין' ושאל: "כמה עולה דמי שכר לימוד לתלמיד בחודש?". המנהל בירר לשם מה ברצונו לדעת. סיפר אותו יהודי, כי יש לו ילד בן אחת-עשרה, אשר לצערו הרב אינו מצליח בלימודו ומוחו אינו קולט את הנלמד. ועל אף שניסו לעזור לו ע"י לקיחת מורה פרטי, וכן עצות של מומחים גדולים לא הועילו במאומה ולא ניכר שום שינוי לטובה. המצב הגיע כבר, שהתקשרו מטעם החידר וביקשו לסלקו משם. "ניסיתי סגולות רבות וכל אלו לא הועילו, עד שהציע לי חבר: 'תיסע לארץ ישראל, תלך שם למירון אצל ציון הרשב"י. אולי תמצא שם צדיקים שתוכל להתברך אצלם, יתכן ומשם תגיע הישועה". כשהגעתי לארץ ישראל הציע לי מוכר ללכת אל המקובל הצדיק רבי דוד אבוחצירא, שרבים נושעו מברכותיו, ותבקש ממנו ברכה או סגולה. אומנם לא היה לי חשק לזה, הנסיעה לנהריה הייתה לי לטורח עצום. אך לנגד עיני עמד דבר אחד - להציל את הבן. כשנכנסתי לצדיק וסיפרתי על הקושי הגדול שלי, נתן לי הצדיק סגולה: 'אני מציע, שתשלם שכר לימוד עבור ילד בעיר הקודש צפת, לעילוי נשמת הצדיק רבי אברהם דוב ב"ר דוד ה'בית עין', ובזכות זה בעז"ה יצליח בנך בלימודיו".

"וכעת כשבידי הסגולה, אבקש לעשותה בשלמות", אמר אותו יהודי, "אני מבקש שתמצא ילד אשר הוריו מתקשים לשלם בעבורו את שכר הלימוד ולומד בצפת במוסד הקדוש של ה'בית עין'. להלן מספר כרטיס האשראי שלי, ולמשך שנים-עשר חודשים תחייב בכל חודש את הסכום של שכר הלימוד". האב גם מסר את שמו של הילד, כדי שיזכרו אותו על ציון ה'בית עין' בכל ערב ראש חודש (כנהוג בת"ת 'בית עין', שבכל ערב ראש חודש יוצאת קבוצת תלמידים להתפלל על הציון עבור הזקוקים לברכה וישועה). בחודש אלול ה'תשע"ז מתקשר האב למשרדי 'בית עין', ומבקש להמשיך בתרומתו החודשית באופן קבוע. האדם שענה לטלפון שאל את האב: "מה קורה עם הבן שלך?" - "ניסים גלויים! ישועה מחוץ לדרך הטבע!" - זעק האב. "שמע נא מה שקרה, בקיץ נעשה בו שינוי מן הקצה אל הקצה. הילד התחיל ללמוד והפך להיות מישור אחר, **וכעת הוא מן המצוינים בכיתה...** לכן החלטנו בבית, שעל אף שהמצב הכלכלי שלנו אינו קל, בכל זאת אנו חייבים להמשיך לשלם את שכר הלימוד עבורו".

בישיבת 'בית אברהם' בירושלים, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביארצייט, ומעשה שהיה - כך היה: לפני עשרות שנים היה יהודי בשם הרה"ח ר' שלמה גראס. לפרנסתו עסק במכירת נפט. ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו. ויהי בליל ההילולא של רבינו, השתטח הלה על ציון הקודש, ושפך את ליבו כמים, בתפילה ובתחנונים, שירוויחו לו פרנסתו מן השמיים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו. והנה בחלומו הוא רואה את ה'בית עין', כשהוא אומר לו: "דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפילתך אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא?". תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל וכינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת הלך ר' שלמה וקנה כרטיס הגרלה, שממנו התעשר מאוד והקים 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו את סעודות הילולא.

מרן הרמ"ח אמר בשם צדיקים: "הרה"ק השר שלום מבעלז, הרה"ק רבי שלום רוזנפלד מקאמינקא והרה"ק מאבריש משמשים דיינים בבי"ד של מעלה". (מזקנים אתבונן)

רבי ישראל פרידמן מטשורטקוב זצ"ל - נולד ב-י' אייר ה'תרי"ד (1854). נקרא על שם סבו הגדול, ר' ישראל מרוז'ין. כבר בילדותו נקראו הנהגותיו המופלאות ופקחותו המיוחדת. חריף ובקיא בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. גאוני טשורטקוב שהיו מגיעים לאביו הק' היו נכנסים עימו בשיחה בלימוד והיו נשארים פעורי פה לגודל חריפותו ויושר סברותיו. הרבה בסיגופים ותעניות. בשנת ה'תרס"ד (1903) ביום בו הסתלק אביו הקדוש עלה רבינו לכהן במקום אביו. **ענייני הכלל נגעו לליבו והעסיקו אותו**. בתקופתו חסידות טשורטקוב הייתה בשיאה ואלפי חסידים מכל אירופה גדשו את בית-המדרש. בזמן מלחמת העולם הראשונה נדד לעיר וינה ואף בזמן זה המשיך במלכת הקודש בשיחותיו הטהורות. לאחר סיום המלחמה נשאר מוינה. ממקימי 'אגודת ישראל' ואף היה נשיא כבוד של מועצת גדולי התורה העולמית. **גאון. ענוותן. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. רבים שיחרו לפתחו ונושעו**. נתבקש לבית-עולמו בערב שבת קודש י"ג כסליו ה'תרצ"ד (1933). חי כ-79 שנים. את מקומו מילאו בניו ר' נחום מרדכי ור' דב בער מטשורטקוב.

סבא: ר' ישראל מרוז'ין ור' אהרון מצ'רנוביל. **אביו:** ר' דוד משה. **אשתו:** בת דודו, הרה"ק מסאדיגורא. **ילדיו:** ר' אהרן, ר' נחום מרדכי מטשורטקוב, ר' דב בער מטשורטקוב. **מתלמידיו:** ר' מאיר אריק (אב"ד טארנוב), ר' משולם ראטה, ר' אברהם מנחם מבראד, ר' מאיר שפירא מלובלין (ראש ישיבת חכמי לובלין). **מספריו:** **יתפארת ישראל יישמח ישראל יגנדי ישראל ינזר ישראל**.

הובא בספר 'מדברנא דאימתי' כשרבינו גר בווינה הוא נהג לנסוע פעמיים בשנה לטשורטקוב, בחודש תשרי ובחג השבועות, באחד הפעמים אירע מעשה שעורר הדים רבים. הנסיעה לוינה היתה קשה לחסידים בפולין וגאליציה, ויקרה מאוד לרובם. השיירות לא היו מצויות, אך פעמיים בשנה שרבינו הגיע לטשורטקוב, התאספו אלפים רבים מקהל החסידים לשהות ולהסתופף בצל קדושתו. מאחר ולא היה די מקום לעריכת השולחנות, הכשירו שטח רחב ידיים, ומסביב לשולחן הרחב, בנו אצטבאות רחבות מעץ, ועליו חסידים עמדו, כמובן, שכן הציבור נכנס הרבה לפני הרבי לתפוס מקום טוב, **ורח"ל אחד מהאצטבאות לא עמדה בעומס, וקרסה על אברך, שעמד מתחתיה, שהתמוטט במקום ואיבד את הכרתו, נשימתו נעצרה, והרופאים, שהוזעקו אליו קבעו, שאפסו סיכוי לחיות רח"ל**.

מובן שמיד רצו לרבינו וסיפרו לו בחרדה את אשר אירע, רבינו ביקש שיביאו לפניו את התפילין, והוציא את התפילין, פתח את הרצועות, והחל לסובבם שוב מסביב לבית התפילין. ותוך כדי מעשה שאל: "נו, מה חדש" (אצל האברך), ונענה שאין שינוי. פתח רבינו שוב את הרצועות, והחל לסובבם, ושאל בשנית: "נו, מה חדש", ונענה: "שוב אין שינוי". פתח רבינו שוב את הרצועות והחל לסובבם, **ושאל בשלישית, ואז אכן למרבה הפלא התעורר האברך, וחזר לבריאותו. אז נכנס רבינו לעריכת שולחנו הטהור**.

יפר הרה"ג ר' ישראל חיים אטרי בספר **'שיח זקנים'** שמעתי ממח"ז הגה"צ מוואדיסלוב זצ"ל, גופא דעובדא הכי הוה: זקנתו של הגה"צ מוואדיסלוב, אמו של אביו, שהייתה הרבנית של הרה"ק רבי אברהם שלום פנחס מטשנסטחוב זצ"ל, היתה צריכה לעבור ניתוח קל. היא נסעה לוינה לערוך שם את הניתוח. אחרי שנסעה מהעיר, האמא של הגה"צ מוואדיסלוב, דהיינו השנור [הכלה] של זקנתו שנסעה לוינה חלתה מאוד בטיפוס, והגיעה עד שערי מוות רח"ל. זקנתו לא הייתה בעיר, אלא בווינה, **ולא רצו לצערה, לכך לא הודיעו לה מאומה**.

יום לפני הניתוח נכנסה לרבינו עם פיתקא, וכתבה את השמות של כל הבנים והנכדים וכל צאצאיה. הרבי קרא בעיון את הפיתקא. כשהגיע לשם של אמו של הגה"צ מוואדיסלוב, נעצר ואמר: "שיהיה לביילא רפואה שלימה". והיא השיבה: "לא התכוונתי מאומה, כשכתבתי את שמה, היא ב"ה בריאה". הרה"ק הביט שוב בפיתקא, ואמר שנית "שיהיה לביילא רפואה שלימה". כעבור שבועיים החלימה מהניתוח שעברה ונסעה חזרה לבית. כשהגיעה לביתה שאלה: "משהו קרה לביילא?" הבנים שאלו: "מהיכן את יודעת?". היא השיבה: "נכנסתי לרב ישראל פרידמן והוא בירך אותה ברפואה שלמה". סיפרו לה, **שחלתה בטיפוס, והגיעה עד שערי מוות**, אך כבר ב"ה שבועיים לאחר המשבר והיא מחלימה. ולתדהמת כולם התברר, כי רפואתה של ביילא החלה בזמן שרבינו בירך אותה.

בספר **'שיח זקנים'** הובא סיפור מפי האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב ששמע מהרה"ג ר' שמואל אהרן וובר שהיה במשך תקופה מסוימת בווינה. הגיע אליו מכתב מביתו, שבתו מאטיל חלתה מאוד בעיניה רח"ל. הרופאים הבהילו אודות המצב. ר' שמואל אהרן כתב פתק עם שמות בני משפחתו ובתוכם שמה של הבת והוסיף לרפואה. כאשר הצדיק קרא את הפתק והגיע לשם של הבת מאטיל, לקח עט וכתב בצד איזה תיבות. כשר' שמואל אהרן ראה שרבינו כותב על הפתק, חשב, שהרבי לא יכול לקרוא את הכתב שלו למרות שהיה לו כתב נאה מאוד אבל היה מסולסל. לכן אמר לרבינו שכתב שם בתו לרפואה בעיניה. רבינו אמר: "מה אתה רוצה?". אחר כך ר' שמואל אהרן הסתכל בפתק, וראה שרבינו כתב בצד הפתקא **'לרפואת עיניה'**. אח"כ נודע לו מבתו, שהוטב לה והתרפאה לגמרי.

בספר 'יוסף תהילות' הובא סיפור נוסף המראה, כי רבינו היה בעל רוח-הקודש: סיפר הרה"ח ר' דוד שכטר שזכר שפעם אחת בא ר' שמואל הלפרין זצ"ל רב אמסטרדם, ורבה הראשון של שכונת זיכרון מאיר בבני ברק לביקור בווינה, בשעה שנכנס אל רבינו, שאלו: "מה הביא אותך לוינה?". ענה לו ר' שמואל: **"אני מאמין באמונה שלמה, שהרבי יודע למה אני באתי"**. הביט בו הרבי ואמר: "הגעת בגלל רופא!", ואכן כך היה, שסיבת ביאתו לוינה היה, כי חלה פתאום באיזה מחלה, והוצרך להגיע לעיר הגדולה להתייעץ עם רופא גדול.

האדמו"ר הרב שלמה זלמן יוסף פרנקל זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ד (1803) בעיר פאטשינוב. בצעירותו למד אצל אביו. כשגדל למד אצל צדיקי הדור, ביניהם: ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא, ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ, ר' צבי הירש הכהן מרימינוב ור' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. היה בסיגופים ותעניות רוב ימיו. בענוותנותו הסתיר את ידיעותיו. התגלותו היתה על ידי הרה"ק ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. לאחר מכן רבינו עבר לוויילפאלי. אנשים רבים הגיעו אל רבינו והגישו לפניו פתקאות. הצדיק אמר להם דברים מפורשים מכל ענייניהם ומעשיהם בסתר ובגלוי. הם אמרו כי רוח-הקודש שורה על רבינו.

גילוי מעשיהם של אנשים גרם לחלק מצדיקי הדור לומר כי אסור לרבינו לגלות סודות לעיני כל הקהל וגם בגלל העובדה שהוא משמש ברבנות בעיר הסמוכה לרבו הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן חיזק את רבינו להמשיך בדרכו. הוא שלח לו מכתב וביקש שימשיך לפרסם הלאה מה שהוא רואה ויודע. אם צדיקי הדור היו רואים ויודעים מה שהוא מקבל, גם הם היו מפרסמים וכן בגלל העובדה שלרבינו היו מתנגדים. נפטר בי"ג בכסליו ה'תרי"ח (1857) בקראקוב. חי כ-54 שנים. בנו רבי אברהם וחתנו ר' נטע ליפשיץ מילאו את מקומו.

אביו: האדמו"ר ר' אברהם. **בנו:** האדמו"ר ר' אברהם מוויילפאלי (התפרסם כעושה מופתים. רבים פנו אליו ונושעו). **חתניו:** הגאונים הרה"ק ר' יצחק צבי הירש מוויילפאלי, האדמו"ר ר' נטע ליפשיץ, הרה"ק ר' משה טרום. **מרבותיו:** הגאונים אביו, הרה"ק אברהם, האדמו"ר ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא (מח"ס 'אור לשמיים'), האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ (מח"ס 'זרע קודש'), האדמו"ר ר' צבי הירש הכהן מרימינוב, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. **מספריו:** ישלשלת הזהב.

התגלותו של רבינו היתה על ידי ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. פעם אחת שלושה אנשים מארץ האגר באו לפני האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן עם בקשה לישועה גדולה. הם ביקשו מהצדיק שיושיע אותם. ר' מאיר שלח אותם לרבינו. הוא אמר להם כי רבינו יכול להושיע אותם. הוא נמצא כעת ברופשיץ והוא אחד מתלמידיו של האדמו"ר הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. כאשר הם שאלו את רבינו איך הם יוכלו לזהות אותו בתוך כל תלמידיו של האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין, ר' מאיר תיאר להם את צורתו. האנשים פנו מיד לרופשיץ. לאחר כמה שעות הגיעו לשם לפנות לילה. לפי התיאור של האדמו"ר ר' מאיר, הם הגיעו לאכסניה בה רבינו התגורר.

הם זיהו אותו בוודאות ופנו אליו. הם ביקשו ממנו שיושיע אותם, מכיוון שהם נמצאים בצרה גדולה. כאשר רבינו שמע אותם, הוא ברח מהאכסניה ישר לשדה סמוך. רבינו לא רצה לשמוע מה בפייהם מכיוון שהוא נמצא במקום בו מתגורר רבו, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ.

אותם אנשים רדפו אחרי רבינו ולא הניחו לו. כשהגיעו אליו, סיפרו לו שהם באו אליו בהוראת האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן. הם אף סיפרו כל מה שאירע עימם. לבסוף לאחר מסע שכנועים רבינו הסכים. **הוא לקח את הפתקא בפעם הראשונה וקרא מה כתוב בה לאור הלבנה.** הוא בירך את האנשים ואכן הם נושעו בדרך פלא. מאותו מקרה התפרסם שמו של רבינו לצדיק בעל רוח-הקודש, מלומד בניסים ועושה נפלאות.

ר' ברוך קאנר סיפר, ששמע מהחסיד ר' שאול שטרן כי רבינו אמר לפני שהתבקש לבית עולמו, כי בקשתו לא חזרה מעולם ולכל היותר התעכבה ג' ימים מעת לעת (שיח זקנים)

בכל שנות פעולותיו מאז שהתפרסם, לא היה יום שלא הראה בו נפלאות גדולות. ביחוד עשה רושם עצום הסיפור, שהתחיל לפני פטירתו והסתיים לאחר פטירתו. בימי נעוריו של הרב ר' יוסף בעריש ליפשיץ היתה לו חנות לטבק בקראקא. בנו, בן ארבע שנים, השתתק לפתע והתחרש. הם פנו לרופאים מומחים, אבל הם לא הצליחו לרפא אותו. בצר להם פנו לרופאים גדולים יותר, אך גם רופאים אלו לא הצליחו לסייע בעדם. עם הזמן ההורים קיבלו את רוע הגזירה והשלימו עם המצב של הבן.

כשהיה כבן אחת-עשרה, אימו החליטה כי טוב שילמד בעיר ווען בבית-ספר לחרשים ואילמים והם יקדמו אותו. כשהיתה בדרך חזרה, התחרטה ואמרה כי עדיף שישאר חירש כל ימיו בביתו, ממה שיגדל בעיר ווען ויהיה חלילה רפורמי. היא חזרה והוציאה את בנה ונסעה משם לרבינו. היא שהתה שם במשך שלושה חודשים וסירבה לעזוב את המקום עד שרבינו יושיע אותה.

רבינו קרא לה לפני ראש-השנה ה'תרי"ח ואמר לה לנסוע לביתה. הוא ביקש ממנה לחזור לשבת חנוכה בשנת ה'תרי"ח. הרב עוד הוסיף ואמר כי אם לא יהיה אז בין החיים, היא תעלה על ציונו ותבקש. כידוע רבינו נפטר בי"ג כסליו ה'תרי"ח. האישה הגיעה לשבת חנוכה ושמעה כי רבינו נפטר ימים ספורים לפני כן. היא נאלצה לעלות לקברו ובכתה שם במשך כמה שעות. היא ביקשה מהצדיק שיפנה לבורא עולם שיושיע אותה וירפא את בנה מחרשותו.

לאחר מכן חזרה אל חנותה. שם מצאה את בנה ממתין לה. מיד כשראה את אימו, אמר בקול: "אמא, היכן היית? בזמן שלא היית כאן, היו הרבה קונים!". האם כמעט התעלפה כששמעה את בנה מדבר אליה. מאותו היום הבן חזר לדבר ולשמוע. עובדה זו הפליאה את כל אנשי העיר קראקא. כששמעו זאת שונאו ומתנגדו של רבינו, לא יכלו לדבר עוד כנגדו. (מעובד מספר החסידות)

המקובל הרב שלום הדאיה זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ב (1862) בארם צובא שבסוריה. כשהיה כבן שלוש שנים בלבד אביו נפטר. אימו וסבתו (בתו של ר' יצחק עטיה הזרע יצחק) גידלו אותו. בצעירותו למד אצל הרב משה סוויד, ר' יצחק בכור מזרחי (אב"ד בארם צובא) והרב רפאל יעקב חיים ישראל אלפיה. כבר כשהיה כבן שמונה-עשרה בלבד היה בקשרי מכתבים עם רבנים ופוסקי דורו, עם הרב אליהו חמווי והרב ישעיה דיין (אב"ד בארם צובא). היה מקורב לחכם באשי הרב שלמה צפצ'יה והרב שאול סתהון. מצבו הכלכלי היה דחוק וכמעט שנאלץ לפרוש מבית המדרש אלא שחכמי העיר, רבי שלמה צפצ'יה (החכם באשי), סניור שמואל סילווייה ורבי עובדיה משה ענתבי תמכו בו ודאגו לחינוכו התורני. בשנת ה'תרמ"ד (1884) כשהיה בן 20 התחתן. בשנת ה'תרמ"ז (1887) ביקר בארץ ישראל ושהה אצל הראשון לציון הרב יעקב שאול אלישר בביתו. בשנת ה'תרנ"א (1890) חזר לארם צובא.

רבינו חלה והתעוור כמעט לגמרי. בזמן זה נאלץ ללמוד תורה מזכרוננו. לאחר התדרדרות מצבו ובהמלצת רופאים עבר ניתוח בנא-אמון שבמצרים. הוא נותח על ידי רופא מפורסם וראייתו חזרה חלקית. בחודש אלול ה'תרנ"ח (1898) עלה לירושלים יחד עם חמיו ומשפחתו. הם התגוררו בשכונת הבוכרים ולאחר מכן בשכונת אהל משה. בשנת ה'תרס"ד (1904) התמנה לדיין ומורה צדק בבית הדין לעדת הספרדים בירושלים. בשנת ה'תרפ"ו (1925) שימש כדיין ומורה צדק בבית הדין של יוצאי ארם צובא בשכונת הבוכרים. נחשב לאחד מגדולי המקובלים שבישראל. למד בחבורת מקובלים בבית המדרש של ישיבת המקובלים בית אל, שם הסתופף בצילם של המקובל הרב ששון משה פריסיאדו והמקובל הרב מסעוד הכהן אלחדד. בשנת ה'תרפ"ז (1926) המקובל הרב מסעוד הכהן אלחדד נפטר ורבינו התמנה לראש ישיבת המקובלים בית אל וראש המכוונים. רבינו זכה לתואר 'הרב החסיד'. בשנת ה'תר"ץ (1930) התמנה לראש אב בית הדין של קהילות הספרדים בירושלים. יותר מארבעים שנה ישב על כס הדיינות. דרשותיו היו ידועות בכוחן והיו משפיעות רבות על הציבור. נהג לחתום את כתביו במילים 'עבד אל ואחד' (עבד לא-ל אחד).

רוב חייו סבל ממחלות וייסורים שונים ובעיקר מהעיניים. משיירי כנסת הגדולה של החסידים והמקובלים הספרדים. בקי עצום וגאון בנגלה ובנסתר. שקדן עצום. נפטר ב-י"ג כסליו ה'תש"ה (1944). חי כ-82 שנים. ציונו בהר-הזיתים בחלקת הספרדים בירושלים.

אביו: הצדיק הרב משה חיים. **אמו:** מרת סבתיה. **אשתו:** מרת שרה (בתו של הרב יצחק לבטון. התחתן בשנת ה'תרמ"ד-1884). **ילדיו:** המקובל הרב עובדיה (כיהן כראש ישיבת המקובלים בית אל. מח"ס שו"ת 'ישיביל עבדי'. ראב"ד לעדת הספרדים בפתח-תקווה), הרב עזרא (ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומח"ס שו"ת 'עלה עזרא'), המקובל הרב יצחק, ר' משה. **חתניו:** המקובל הרב יעקב קצין (מייסד ישיבת המקובלים 'גן הלבנון' בירושלים) והגאון הרב משה עזרא מזרחי (אב"ד ורבה הראשי של חאלב). **מרבתי:** המקובלים רבי ששון משה פריסיאדו, רבי משה סוויד (רבה של ארם צובא. מח"ס שו"ת 'אמת ומשפט'), רבי בכור מזרחי, רבי יעקב אלפיה. **מתלמידיו:** המקובלים הצדיקים הרב עובדיה הדאיה, הרב מתתיה דווים (ר"מ בישיבת 'עץ חיים'), הרב יהודה הכהן שאקו (ראב"ד לעדת הספרדים בירושלים), הרב אברהם פטאל (חותנו של מרן הרב עובדיה יוסף), הרב ניסים לופס, הרב מרדכי שרעבי, הרב שלום יצחק מזרחי. **מספריו:** **שלום לעם**- חשיבות לימוד התורה והצדקה **יודובר שלום**- שו"ת על ארבעת חלקי הטור **החיים והשלום**- דרושים על עניינים שונים **שאלת שלום**- קונטרס **ש"ה לבית אבות**- פירוש לפרקי אבות **המאסף**- רבינו שלח את חידושי לירחון בעריכת הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה **ירחון תורני תורה מציין**- רבינו פרסם שם את חידושי.

מרן המקובל הגדול הרב בניהו שמואלי סיפר: חמיו של הרב שלום הדאיה היה רבי יצחק לבטון אב"ד של חאלב. לעת זקנותו עלה לארץ ישראל ובא לחתנו (רבינו). רבינו אמר לו: "אולי נלמד ביחד?". חמיו שאל: "מה נלמד?". רבינו הציע לו: "נלמד קבלה- עץ חיים". חמיו הסכים. במשך שנתיים הם למדו יחד 'עץ חיים'. הם קבעו ביניהם שמי שיפטר ראשון יבוא לשני ויספר מה קורה איתו למעלה. מטבע הדברים הרב יצחק לבטון שהיה מבוגר יותר נפטר ראשון לבית עולמו. לאחר תקופה רבינו ראה אותו בחלום.

חמיו אמר לו: "באתי לקיים את הבטחתי. אסור לי לספר לך מה קורה למעלה. אבל אומר לך רק שעשית איתי חסד גדול שהצעת לי ללמוד ביחד עץ חיים- קבלה. כל מה שלמדתי, לימדתי ודנתי את עם ישראל במשך כל החיים שלי עד זקנותי בחאלב לא עזר לי כמו השנים שהיתי בארץ ישראל ולמדתי איתך את ספר 'עץ חיים'. השנתיים הללו עולים על כל מה שעשיתי בחיים שלי". מכאן אנחנו למדים מהי המעלה העצומה של לימוד קבלה.

למרות שרבינו היה חסר אמצעים הוא השתדל רבות למען עניי העיר. מצעירותו עד יומו האחרון נזהר להפריש מעשר מכל כספו. הרב חילק מכספו לעניים ולתלמודי התורה. רבינו סייע אישית לתלמידי חכמים צנועים כדי שלא יתבטלו מלימודם. מדי ערב שבת היה מסייע לעניים ותלמידי חכמים צנועים בסיוע כספי שיהיה להם להוצאות השבת. בהשפעתו עזבו את המלאכה וחזרו ללמוד תורה וכיום משמשים ברבנות במקומות שונים. ענוותנותו וצניעותו היו לשם דבר. היה משמח לב אנשים ומרנין לב עגומים. רבינו לא חת מפני איש. היה חוקר ודורש כדי להוציא משפט לאשורו. ידוע בצניעותו הרבה, ובגמילות החסדים שבו. הפרסם כבקי עצום וגאון בנגלה ובנסתר. היה שקדן גדול בתורה. כח זכרוננו היה מפליא וידע בעל-פה את ארבע חלקי שולחן ערוך וכמה ראשונים ואחרונים. כאשר שאלו אותו לגבי דבר הלכה היה ממחר לענות ולציין את כל המקורות.

המקובל הרב ברוך עמדי צ"ל: נולד ב-ט"ז שבט ה'תרס"ט (1909) בעמדיה שבכורדיסטן. מקובל. נודע בשקידתו בעסק התורה ובתפילה ובצניעות הליכותיו. הקים את בית-הכנסת "צעקת הדל" בעיר העתיקה. ענוותן מופלג. הכבוד היה ממנו והלאה.

סיפור לידתו הנו מופלא ביותר, כאשר הייתה אמו בחודש השביעי להריונה, הפכה ל"ע באורח פלא לעיוורת, כל הניסיונות לרפאותה ע"י הרופאים לא צלחו. בשל צרה זו ביקשה, שיקחו אותה למערת "אליהו הנביא" שם ביקשה להניח לה להישאר עד אור הבוקר. באמצע הלילה התגלה אליה אליהו הנביא בעצמו, הוא העביר את ידו על עיניה, ובין רגע נפקחו עיניה, וראייתה שבה אליה כבראשונה.

כאשר למחרת ראו שכניה, כי מאור עיניה שב כבראשונה, ניגשו אליה ושאלו בתימהון: "מה אירע לך בהיותך במערת אליהו הנביא וכיצד שב מאור עיניך?", היא בתמימותה הרבה סיפרה, את כל אשר אירע עימה. כל הסובבים השתוממו מגודל הנס- ומדרגתה שזכתה לגילוי אליהו הנביא בהקיץ.

לאחר פטירת אביו בגיל 16 לחייו, התחיל לשמש כחזן - וכן הוטלה עליו קריאת התורה (שבה עסק כשבעים שנים!). כל מאווי היה לזכות ולעלות לארץ ישראל, ואכן בשנת ה'תרצ"ה (1935) לאחר שעבר תלאות רבות, שעבר בדרך מעמדיה שבכורדיסטן הגיע בשלום לירושלים. שם עסק בלימוד בחברת מקובלים, שנקראה "צמח צדיק", שבראשה עמד חכם הרב יצחק אלפיה צ"ל.

ב-י"ט באייר ה'תש"ח (1948) נלקח בשבי לירדן יחד עם שאר הגברים מהעיר העתיקה. את זמנו בשבי הקדיש לשחזור סידור התפילה של ראש-השנה ויום הכיפורים על ידי כתיבת שמונה מחברות (המצויות עד היום במוזאון בעיר העתיקה). בחסדי שמים לאחר זמן מה שוחרר מן השבי. לאחר מכן התיישבו הרב ומשפחתו בשכונת קטמון בירושלים.

כאשר ראה רבינו, כי בית-הכנסת אשר שכן בעיר העתיקה נהרס, החליט על אתר להקימו בשנית, ואכן בתוך פרק זמן קצר הוקם בית-הכנסת על מכונו כבתחילה, ובו ניתן היה למצוא את רבינו כמעט בכל שעה. ענוותן מופלג. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תשנ"ט (1998). חי כ-89 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' חיים. **מרביתו:** ר' יצחק אלפיה

חכם ברוך היה בקשר הדוק עם האדמו"ר מערלוי הן מבחינה רוחנית והן מבחינה נפשית. ועל כן הסכימו שניהם, שאל לעולם להישאר ללא רגע אחד של לימוד תורה ובקיימים "לולי בריתי יומם ולילה- חוקות שמים וארץ לא שמתי". דהיינו, אם חלילה יישאר העולם ללא לימוד התורה לרגע אחד- יחזור העולם לתוהו ובוהו ולא יהיה קיום לעולם.

לאחר התייעצות החליטו לעשות משמרות של לימוד תורה. דהיינו, האדמו"ר למד עד השעה עשר בלילה ברציפות וחכם ברוך המשיך את לימודו עד הבוקר וחזר חלילה. בכל לילה טרם חצות הלך לבית-הכנסת ועסק בתורה עד אור הבוקר. לאחר מכן היה חוזר לביתו עד שעת אחר-הצהריים ואז שב בחזרה לבית-הכנסת ללימוד עד תפילת ערבית. ואף היה מקיים שיעורי תורה לאנשי בית-הכנסת. במשך כ-50 שנים כיבד וניקה את בית-הכנסת בעצמו, תוך כדי שהוא מסתיר זאת ומקיים את הפסוק 'והצנע לכת עם אלוך'. רבינו לא היה החשיב מהכבוד מאומה.

באחד הלילות כדרכו בקודש בעת לימודו בבית-הכנסת "עזרא הסופר" בכורדיסטן, התגלה אליו עזרא הסופר בכבודו ובעצמו. כתוצאה מראייה זו נתקף הרב פחד גדול וחלה. כתוצאה מחולי זה התדרדר מצבו הרפואי והגיע שערי מוות. לא ידע הרב את נפשו ובצר לו ביקש שיקחו אותו למקום הנקרא 'בחזנה' בו קבורים שני נביאים. לאחר שלקחו אותו שם, ביקש, שישאירו אותו למשך הלילה. באותו הלילה התפלל הרב מעומק לבו על חייו, והנה בבוקר חש חכם ברוך כי כוחותיו שבו אליו כבראשונה! רבינו ביקש ללכת לביתו וראה, כי יכול הוא, כאשר חזר לביתו התפללו כל האנשים על הנס שאירע עימו.

בפעם אחרת, כאשר באחד הלילות שבהם עסק בלימוד התורה, הופיע לפתע פתאום אדם בעל הדרת פנים עם זקן ארוך. בראותו את ההלך הזר שאל הרב: "את מי כבודו מבקש?", השיב הלה כי כל מבוקשו כי הרב יברך אותו. רבינו הסכים בחפץ לב והעתיר עליו ברכות. לאחר שסיים לברכו, ביקש האורח לצאת מן בית-הכנסת והרב ביקש ללוותו עד הדלת, אך האורח אמר לרב, שיכול הוא לצאת לבדו ואינו מבקש להטריח את הרב ולהפסיקו מלימוד התורה הקדושה.

לאחר שניות מועטות נזכר, כי הוא בעצמו נעל את בית-הכנסת על מנעול וברית, ולכן תמוה הדבר בעיניו, מהיכן נכנס ויצא ההלך הזר? הרי בית-הכנסת נעול? הרב ביקש לחפש את איש, הלך ובדק, האם האורח עדיין נמצא בבית-הכנסת, חיפש בכל מקום- אך לא מצא אותו ודלת ביה"כ היתה עדיין נעולה. הרב פתח את הדלת וחיפשו ברחוב. אולם הרחוב היה שומם ללא נפש אדם. הבין הרב, כי אדם זה הגיע מעולם האמת כדי לבקש את ברכתו.

אם ראשונים כמלאכים - הרב הצדיק דוד אביחצירא זצ"ל הי"ד

הצדיק הרב דוד אביחצירא זצ"ל הי"ד המכונה 'עטרת ראשנו' נולד בשנת ה'תרכ"ו (1866) כבן בכור להוריו בעיר תאפיללת שבמרקו. כבר בצעירותו נודע כעילוי. לאחר פטירת סבו קיבל אביו את הנהגת הקהילה והישיבה. באותן שנים עסק רבינו לבדו בתורה, נהג במנהגי פרישות, ולא התערב בהנהגת הקהילה. בהיותו כבן 42 שנים לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרס"ח (1908) קיבל על עצמו את הנהגת הקהילה, אולם פחות משנה לאחר מכן מסיבותיו חילק את סמכויותיו לקרובי משפחתו. במשך כחמש שנים משנת ה'תרס"ט (1909) ועד סופה של שנת ה'תרע"ד (1914), הסתגר רבינו עם המקובלים הגדולים - חמיו ר' אליהו ועם חברו ר' משה תורג'מן בעליית הגג של ביתו, שם התבודדו, עשו תעניות וסיגופים ולמדו יומם ולילה את תורת הנגלה והנסתר.

רבינו התחתן והתאלמן פעמיים, ונולדו לו שמונה בנים ובת אחת. כל בניו למעט הצעיר שבהם נפטרו עוד בחייו. ועל אף שסבל ממחלות רבות והניסיון העצום של פטירת שמונה מילדיו, היה ידוע כאדם שמח שאף עווד אחרים. הוא נמנע מלצאת אל הרחוב. בית מדרשו והמקווה שלו היו בביתו. כאשר היה יוצא לרחוב, לא היה מהלך ברחוב אלא מדלג מגג לגג, ובאותה שעה היו מכריזים לבל תהין אישה לצאת מפתח ביתה עד אשר ישוב לביתו. פרישותו המופלאה נודעה ברבים. לא אכל מאכלי בשר בשל השחיטה, צם פעמים רבות ולעיתים תענית שבועית ובכלל מיעט לאכול. לא ישן על מיטה אלא על כיסא. מדי בוקר לפני לימודיו היה מסתגר בחדרו, ושם היה נכנס בתוך ארון קבורה ומכסה עצמו בעפר על מנת לזכור את יום המיתה ולזכור את שפלות האדם וולהתגבר על יצר הגאווה. נרצח על קידוש ה' באמצעות פגז שנורה ישירות אליו ב- י"ד כסליו ה'תר"פ (1919). חי כ-54 שנים.

אביו: רבי מסעוד. **סבו:** רבי יעקב. **מרביתיו:** סבו, רבי יעקב. **חברותא:** חמיו, המקובל ר' אליהו, המקובל ר' משה תורג'מן (הבבא סי- רבו של הבבא סאלי). **מספריו:** יפתח האוהל- על התורה •שכל טוב- על התורה •ירישא וסיפא.

בשנת ה'תרע"ז (1917) צבא צרפת כבש את מרוקו. הערבים התארגנו בראשות מולאי מוחמד בן קאסם ונלחמו בצרפתים. לאחר תקופה ארוכה נסוגו הצרפתים. מולאי מוחמד נלחם מול משפחת המלוכה המרוקאית, הרגם ותפס את כס השלטון בכח זרועו. בשנת ה'תר"פ (1919) הוציא גזירה להרוג את כל היהודים שגרים במחוז תאפיללת, **בטענה שהם קושרים קשר חשאי עם הכובש הצרפתי כדי לגרש את שלטון המורדים בראשותו.** כדי להגביר את החרדה לא פורסם תאריך לביצוע הגזירה. בשבת י"ד כסליו ה'תר"ץ (1929) לבש רבינו בגדי חול שחורים במקום בגדי השבת הלבנים אותם שנהג ללבוש. התושבים היהודים התפלאו מאוד והבינו, כי רבינו יודע דבר מה ומכינם לכך. בשבת בצהריים החל מולאי מוחמד לרכז את יהודי האזור, כדי להוציאם להורג. חייליו הקיפו את האיזור וגרמו לפחד רב. אז הצדיק עווד את הקהילה ואמר **כי התפלל לבורא עולם שבמקום שיהרגו כל אנשי הקהילה, ביקש למות כפרת כולם.**

לאחר שהתקבצו כל היהודים אל הכיכר המרכזית, שכנעו יועציו של מולאי שכדאי לו להרוג רק את רבם של היהודים, בהטעימים שאם ימותו כולם לא יוכלו לגבות מהם מיסים ותשלומים אחרים. תפילתו של ר' דוד נענתה בשמיים ונכנסו דברי יועציו של מולאי מוחמד באוזניו. מיד ציווה לקחת את רבינו ואת שני עשירי העיר, ר' יצחק בן שמחון ובנו ר' דוד למפקדתו. העריץ הציב את גופם מול לוע של תותח וירה משם פגז. **לאחר מותו גזר מולאי מוחמד, כי אסור להתאבל על מות רבינו ואיים כי מי שימצא מתאבל על פטירת הצדיק יוצא להורג!** מספר ימים אחרי הריגתו של רבינו הועברה גופתו לראשי הקהילה. הוא נקבר בלווייה צנועה, שאף בה בלשו חיילי המורדים שלא יעז איש לבכות על פטירת הצדיק. שנים אחר כך סיפר ה'בבא סאלי' זצ"ל, אח רבינו סיפור מדהים- כשבאו אנשי החברא קדישא של תפילת לאסוף את חלקי גופתו הקדושים לקבורה, הם לא מצאו חלק מיד שמאל באזור השריר שעליו מניחים את התפילין של יד, ולאחר חיפושים רבים נאלצו לצערם לקבור את הצדיק ללא חלק זה של גופו. אנשי ה'חברא קדישא' סיפרו שרבי דוד בא אליהם בחלום לאחר הקבורה ואמר להם שלא יצטערו, כי זה עונשו משמים! על כך שפעם אחת בשעת הנחת תפילין, בין תפילין של יד לתפילין של ראש הרבה בדברי תורה, ועל כך נענש שאותו חלק באזור השריר מיד שמאל, במקום בו מניח את תפילין של יד דווקא הוא נעלם! למרבה הפלא הוא אף גילה להם איפה נמצא החלק החסר והם הלכו לאותו מקום, וכמובן, מצאו את החלק, כפי שגילה להם ר' דוד והוסיפו אותו לקבורה בדיעבד.

הצדיק ר' ישראל אביחצירא זצוק"ל (ה'בבא סאלי') מיאן להתנחם על אחיו, ונהג אבלות מעבר לשנה הנהוגה. לאחר שבע שנים בדיוק, ביום ההילולה, חלם חלום. בחלומו טבל במקווה של סבו ה'אביר יעקב' זיע"א. לפתע נפתחו השמיים. ממעל ירדו שבעת רועי ישראל בדמות מנורות אש בוהקות, ונבלעו בבית המדרש. אחריהם הופיעה דמותו המאירה של רבי דוד. ה'בבא סאלי' רצה להיכנס איתו להיכל, אולם אחיו עצר בעדו: **"אינך יכול להיכנס, מפני שאתה עדיין בעולם החיים. אני מתיר לך לשבת סמוך לפתח ולומר איתנו תיקון חצות"**. לאחר מכן הוסיף: **"דע לך, אחי, שיש לי צער גדול מכך שאתה מוסיף להתאבל עלי. כל הצער שהיה לי לא ארך יותר משניה אחת. תיכף ומיד העלו אותי למחיצת בעולמות העליונים, למקום שאיני יכול לפרט לך את גודל מעלתו ועוצם התענוגים שבו. ואם ברצונך לגרום לי קורת רוח, הפסק להתאבל!"**. ה'בבא סאלי' התעורר מחלומו. לאחר שהתפלל שחרית, ערך התרת נדרים למנהגי האבלות שקיבל על עצמו. הוא סיפר ברבים את דבר החלום, ואותו יום נקבע ליום משתה ושמחה לכבוד נשמת הקדוש, רבי דוד אביחצירא הי"ד.

האדמו"ר רבי מנחם נחום פרידמן משטפנשט זצ"ל נולד בשנת ה'תקפ"ג (1823). נקרא ע"ש אבי סבתו ר' מנחם נחום טברסקי (ה'מאור עיניים'). התיישב בשטפנשט בשנת ה'תרי"ב (1852) לאחר פטירת אביו והוא ייסד את חסידות שטפנשט. על אף שלא הרבה בדברי תורה ברבים, כמנהג רוב חסידי אדמו"רי רוז'ין, ולמרות היותו תקיף, חסידיו העריצוהו. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תרכ"ט (1868). חי כ-46 שנים. ציונו ביאסי. את מקומו מילא בנו, האדמו"ר הצדיק רבי אברהם מתתיהו.

סבא: ר' שלום שכנא (מצד אביו). **אביו:** ר' ישראל מרוז'ין (בנו הרביעי). **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** בתו של ר' אליעזר קושאנסקי. **בנו:** ר' אברהם מתתיהו. **בנותיו:** מרת בת שבע (נישאה לר' אברהם יהושע העשיל מאדז'וד), מרת גיטל (נישאה לר' אברהם יעקב מסדיגורא). **אחיו:** ר' אברהם יעקב מסדיגורא, ר' דוב בער מליובה, ר' דוד משה מטשורטקוב, ר' שלום יוסף מסדיגורא ור' שרגא מהוסיאטין. **אחיותיו:** מרת גיטלה (נישאה לר' יוסף מונזוהו), מרת חיה מלכה (נישאה לר' יצחק מסקווירא), מרת לאה (נישאה לר' דוד הלפרין) ומרת מרים (נישאה לר' מנחם מנדל מויז'ניץ).

עשיר גדול ובעל נכסים רבים היה ר' אליהו, ובכל עסקיו ראה ברכה והצלחה. אך דבר אחד ויחיד העיב על עושרו ואושרו. לר' אליהו ורעייתו לא היו ילדים. כבר שנים שהם מצפים וממתנים לישועת ה', אך ככל הנראה עדיין הזמן לא הגיע. עברו שנים, ושמעו של הצדיק ר' מנחם נחום משטפנשט התפרסם כפועל ישועות. ניגשו בני הזוג אל הרבי וביקשו את ברכתו, אך הוא ענה לעומתם בשפה רפה כלאחר יד: "ה' יעזור". אך לצערם הרב חלפה שנה תמימה והישועה טרם באה. עתה, הבינו, כי ברכתו הדלה של הרבי לא היה בה כדי להבטיחם בישועה. משראו כך, גמרו אומר לנסוע שוב ולבקש ברכתו של הרבי. אך גם הפעם כאשרתקד קיבלו את ברכת: "ה' יעזור" בלבד. גם השנה, כנראה, אין אנו ראויים לישועה". נענה ר' אליהו לאשתו משחזר לביתו. "הן ברכתו של הרבי לא השתנתה כלל משל השנה שעברה".

במלאת שנה נוספת נסעו שוב בני הזוג לרבינו לבקש ברכה. משנכנס ר' אליהו אל חדרו של הרבי הושיט לו פתקה שהייתה רווית דמעות ודם ולצידה הוסיף מעטפה ובה דמי פדיון בסך עתק. "סעו לביתכם לשלום", פנה אליהם הרבי ועיניו אורו. "דעו שגזירה נגזרה עליכם שלא תזכו לפרי בטן, אך בכח התשובה תפילה וצדקה זכיתם לבטל את רוע הגזירה". בלב שש ושמח חזרו בני הזוג אל ביתם, ובחסדי ה' **לפקודת השנה זכו לחבוק בן זכר**. לשמחתם של בני הזוג לא הייתה גבול, הם הודו היללו ושבחו לבורא העולם על כל הטוב שגמלם.

חג החנוכה פרש את כנפיו על העולם בכלל ועל רומניה בפרט, ועימו הגיע השלג והכפור. אך מי כר' אליהו ימנע לנסוע אל הרבי לכבוד חג החנוכה. **זו גם תהיה הזדמנות להודות לרבי**. "ומה בדבר הכרת הטוב לרבי", שאלה רעייתו בשעה שארז ר' אליהו את מטלטליו והתכונן לנסיעה. "ודאי, הן זהו הדבר הראשון שברצוני לעשות". ענה. "אך אין די בכך, **עלינו לנסוע עם התינוק אל הרבי, כדי שיאציל עליו מברכתו. וזו תהיה גם הכרת הטוב**". "וכי איך תחשבי על מסע בקור ובצינה שבחוץ עם תינוק, שאך מלאו לו שלשה חודשים?!". תמה הבעל. אך האישה עמדה על דעתה בכל תוקף. "אנו נשכור עגלת צב אטומה וסגורה, נעטוף את הילד בשכבות וניסע יחדיו אל הרבי". קבעה. ר' אליהו שלא איש מריבות היה ולא רצה לצער את אישתו. נאות לקיים את דבריה.

עגלת הצב ובה בני המשפחה יצאו לדרך. במהלכה עצרו להפוגה קלה ר' אליהו ורעייתו והנוסעים. אך, כיוון שהיו מצוידים בשמיכות לרב, נאלצו לנבור בתוך ערימת השמיכות ולחפש אחר דברי המאכל. לשם כך הוצרכה האישה לצאת למס' רגעים מהעגלה שכשהתינוק העטוף בידה. לאחר הפסקה המשיכו הזוג בנסיעה. צליל ערב נטו ועימם חטפו הנוסעים תנומה, כשלפתע התעוררה האישה בבעתה: "אבדוק את התינוק" הרהרה לעצמה, "הן זה זמן רב שלא נשמעה יבבתו, ומה בדבר האוכל שצריך לאכול?". תוך כדי מחשבות מיששה בין ערימת השמיכות לחפש אחר העולל. פתחה שמיכה ועוד אחת, חיפשה בתחתית העגלה ובסביבתה ולפתע פרצה מגרונה זעקת אימים נוראה, שהפירה את הדממה: "**אליהו, הילד איננו! הילד איננו!**" כמתוך חלום בלהות התעורר ר' אליהו והחל מסייע לאשתו בחיפוש אחר התינוק,

משלא מצאוהו, פנו בזעקה אל העגלון שיחזור לאחוריו לחפש את העולל, אולי יש תקווה. העגלון השתתף בצערם, אך זמן למחשבות יתר לא היה. כל רגע היה קריטי, וכעת היה עליהם לנסות ולהציל. הסב העגלון חזרה אל הדרך, שבה הגיעו, ובני הזוג תרו בעיניהם מימין ומשמאל, אולי יראו איזו 'חבילה' מונחת על השלג. "אולי מת חלילה ממכת קור ואולי חלילה ניתנה גופתו לחיה רעה" המשיכה לדמיין. "אל לך לפתוח פה לשטן, הבה נתפלל ונחשוב טוב, וה' הטוב יעשה עימנו אך טוב". הפעם צווחתו של העגלון הייתה זו, שהפירה את הדממה: "רואה אני, כי חבילה מוטלת על השלג, ייתכן וזהו בנכם". משהתקרבו עוד אל היעד, הבחינו כי אכן זהו בנם. אך, משני צידיו עמדו שני זאבים מטילי אימה.

משראה זאת ר' אליהו, לא עמד באיפוקו וזעק: "אבוי לי, בני מחמד ליבי אשר חיכיתי לו שנים רבות ניתן מאכל לזאבים אלו". "מה לך כי תבכה" הרגיעו העגלון. "וכי אינך רואה, כי הזאבים כלל לא נוגעים בו לרעה, להיפך הוא הדבר, **אם תתבונן היטב, תבחין, כי בהבל פיהם מפזרים חום מסביב לתינוק, כדי שלא ימות בקור**". ירד העגלון מן העגלה, ומיד ברגע זה נסו שני הזאבים ונעלמו. הרים העגלון את התינוק וראה זה נס ופלא, התינוק חי בריא ושלם ומזג גופו חמים ונעים. הודו בני הזוג לה' הטוב על הנס הגדול, שנעשה להם בליל חג החנוכה. "כמדומני", אמרה האישה לאחר שנרגעה מעט, "כי לא היו אלו זאבים, אלא מלאכים בדמות זאבים, שבאו להגן על בנו הקטן". לאחר שהודו לבורא העולם, לא נותר להם, אלא לספר את הנס לרבים הנערץ. החל חוכך בדעתו ר' אליהו, איך וכיצד יספר לרבי על שרשרת הניסים שקרו להם. משנכנסו בני הזוג אל הרבי, פתח לעומתם הרבי ואמר: "**נו, איך היו הזאבים ששלחת, האם מילאו את תפקידם נאמנה?**". כשברכו בני הזוג על נרות החנוכה באותו לילה ובשאר לילות החנוכה והזכירו את ברכת "על הניסים", ברכו אותה בכוונה גדולה ויתירה על עוצמת הנס, שנעשה גם להם "בזמן הזה". חג החנוכה היה להם חג הודיה כפול ומכופל על הנס הגדול...

הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל- נולד ב-כ"ח אדר ה' ה'תרצ"ב (1932) בעיירה ג'יער (ראב) שבהונגריה. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עברה משפחתו לנייפפסט. באלול ה'ת"ש (1940) כשהיה בן שמונה וחצי למד בישיבה של הרה"ג ר' בנימין ברגר. שנתיים לאחר מכן למד בישיבה של הרב מפאפא, הגאון רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל. שם למד עד תחילת שנת ה'תש"ד (1944). איבד בשואה האיומה את הוריו והתגלגל ממקום למקום. למד בישיבה של הרה"ג משה ניישלאס בסרדהעלי. בשנת ה'תש"ז (1947) למד בישיבת מתיבתא בלונדון. בהמשך למד באנטוורפן אצל רבו אב"ד פאפא במשך שנתיים. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל. שם למד כשנה וחצי בישיבת בעלזא בירושלים אצל האדמו"ר רבי אהרן רוקח מבעלזא.

לאחר נישואיו כיהן במשך מספר שנים כר"מ בישיבת ערלוי בירושלים. בשנת ה'תשכ"ה (1965) התמנה כרב שיכון אגודת ישראל בבני ברק. ייסד את ישיבת 'פנים מאירות' ועמד בראשה. שנים רבות ישב כדיין בבית הדין של מרן הגאון רבי שמואל ואזנר. הצדיק רבי ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) הפנה אליו שאלות בהלכה וגם התבטא על רבינו: "עמוד התורה בדורנו". אמר עליו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". רבינו בענוותנותו ובריחתו מהכבוד סירב להצעות יותר מכובדות בתחומי הרבנות. כל חייו עסק בתורה והלכה והדפיס ספרים רבים בכל מכמני התורה. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תשע"א (2010). חי כ-78 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבא (מצד אביו): ר' נתן. **אביו:** הגאון ר' עמרם הי"ד (מצאצאי הגאונים מרן ה'חת"ם סופר' ומרן הרב מאיר אייזנשטט מח"ס 'פנים מאירות'). **אימו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת אטל (בת הרה"ג ר' מאיר חיים אונגר, אב"ד לאקנברך). **בניו:** ר' עמרם יעקב (רב שיכון 'אגודת ישראל'), ר' יהודה (ראש כולל 'פנים מאירות'), ר' שלמה (מו"צ העדה החרדית וחתן רבי נפתלי הברשטאט מטשאקאווא), ר' חיים (נשיא מוסדות 'פנים מאירות' להורות נתן). **חתניו:** ר' חיים יוסף בידרמן (רב חסידי לעלוב בבני ברק), ר' יחיאל וידר (מח"ס 'בצדק ובמשפט' על חו"מ). **מרבתי:** הגאונים ר' בנימין ברגר (מחשובי חסידי באבוב), ר' יוסף גרינוואלד (הרב מפאפא), ר' משה ניישלאס, ר' אהרן רוקח מבעלזא. **מספרינו:** **להורות נתן**- שו"ת, על מסכת אבות, מועדי חודש אדר, מועדי השנה, פרשיות התורה, מסכתות התלמוד (עשרה כרכים), מסכות שביעית ומקוואות, הלכות חנוכה, הלכות נטילת ידיים **יטל נתן**- חידושים וביאורים בענייני ל"ט מלאכות של שבת **ידרושי חנוכה**- דרושים ופולפולים באגדה והלכה בענייני חנוכה **יהלכות ומנהגים**- לערב פסח שחל להיות בשבת **יונתן לכהן**- הערות לספר תקפו כהן לבעל הש"ך **ימאורות נתן**- דיני ברכת החמה **ימקדש מעט**- חומר איסור שיחה בבתי כנסיות ועוד ספרים רבים.

פעם תלמידיו בישיבה שאלו אותו מה מספר הטלפון בביתו. רבינו השיב שהוא לא יודע, כי דבר שלא מוכרחים לדעת הוא לא מכניס בזה מחשבה. פעם דיבר עם נכדו שהחזיק ביד מטבע של 10 שקלים. רבינו שאל: "מה המטבע הזה?". כלל לא ידע שקרוב לעשר שנים משתמשים במטבע. פעם נתן לאחד מתלמידיו שטר של 100 שקלים לצלם דפים של שיעור כללי עבור 20 בחורים. לפני שהלך, נתן לו שטר נוסף של 20 שקלים ואמר: "אם השטר הראשון לא יספיק..."

בניו שיח' סיפרו בימי ה'שבעה', שהם זוכרים למעלה מחמישים שנה, כל מוצאי שבת קודש, מוצאי יום טוב ואפילו מוצאי יום הכיפורים, מיד אחרי 'הבדלה' כולם היו חייבים לצאת מחדרו. רבינו היה מתיישב לכתוב מיד במשך כמה שעות את כל מה שהתחדש לו באותו יום – כדי שלא ישכח. הרי זה פלא גדול. ביום הכיפורים היה מתפלל לפני ה'עמוד' כשליח ציבור את רוב התפילות ובכל זאת היה מוצא זמן ללמוד בעיון ולחדש חידושי תורה רבים...

פעם זקן אחד שהיה מהתלמידים בישיבת פאפא באנטוורפן ביקר בישיבת 'פנים מאירות' ולמד עם רבינו זצ"ל. הזקן סיפר שהוא היה הממונה מטעם הישיבה לכבות את האור בבית המדרש לפני השינה. פעמים רבות הוא היה צריך להתווכח עם רבינו שילך לישון כבר. פעם אחת אחרי שהתווכחו ביניהם ורבינו נשאר בעמדתו, רגלי רבינו היו מונחות אחת על הכיסא ואחת על הארץ וכולו שקוע בדברי הרי"ף. הממונה כאשר קם בבוקר להעיר את הבחורים משנתם היה מוצא את רבינו באותה תנוחה. ההבדל היחיד היה שכבר למד כמה דפים ברי"ף...

הגאון הצדיק רבי יעקב ישראל קניבסקי (ה'סטייפלר' זיע"א) היה שואל את רבינו שאלות בהלכה. בנוסף הסטייפלר התבטא פעם אחת על רבינו שהוא 'עמוד התורה בדורנו'. סיפר אדם ששמע ממקור ראשון מאדם שהיתה לו שאלה חמורה בהלכות אבלות. הוא נכנס לסטייפלר ושאל את אותה שאלה חמורה. הסטייפלר חשב במשך כמה רגעים ולאחר מכן אמר לו: "לך אל הרב גשטטנר ותשאל אותו כיצד להתנהג". הסטייפלר הוסיף ואמר לו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". לאחר מכן הסטייפלר אמר לו: "אבל אל תאמר לו מה שאמרתי לך. לך עכשיו..." (הסיפורים מעובדים מאת נועם שיח-אב"ד סאנטוב שליט"א ולהורות נתן)

הרב שמחה בונם סופר (שרייבר) זצ"ל הידוע כשבט סופר- נולד ב-כ"ה כסליו ה'ת"רג (1842) כבן שלישי להוריו. גדל בבית אביו ולמד בישיבתו של אביו, שם ספג חינוך לאהבת תורה, מידות תרומיות ויראת שמים. הצטיין בהתמדתו, בכושר קליטתו וצניעותו והיה לפלא בעיני כל רואיו, וידעו כי לגדולות נוצר. תוך זמן קצר בלימודיו בישיבת אביו קנה לו שם טוב בין טובי החבורה בחריפותו העצומה ובקיאיותו הנפלאה. לאחר נישואיו חותנו תמך בו ביד רחבה, כדי שיוכל להמשיך ללמוד תורה, ואכן ישב שלוש שנים רצופות בפרשבורג. לאחר מכן עבר לוויין. קהילות רבות ביקשו למנותו כרבם, אך הוא סירב. למרות שהיה בנו השלישי של ה'כתב סופר', ייעד אותו אביו לשבת על כסאו אחריו ואכן בהיותו כבן 29 שנים בלבד לאחר פטירת אביו הסכימו הכול, כי רבינו יתמנה כרבה של פרשבורג וראש הישיבה (באותה העת למדו בה כארבע מאות בחורים מופלגים, שעשרות מהם שימשו ברבות הימים כרבני קהילות ברחבי המדינה). היה סמל החריפות והשנינות. מכל המדינה הריצו אליו שאלות, שעסקו בענייני הכלל והנהגת הציבור. שקידתו הייתה עצומה. בשעות היממה המה ביתו בדורשי פניו ומבקשי עצתו, ואילו הלילה מוקדש ללימוד, כשרק שעתיים או שלוש שעות נתן תנומה לעפעפיו.

הגאון רבי חיים הלבפשטאם מצאנז, אמר עליו בהיותו בחור צעיר, "תלמיד חכם רך בשנים כזה, לא נמצא אצלנו בגליציה". המהר"ם שיקי כשהגיע לפרשבורג, הקדים והלך להקביל פני רבינו במעונו בטרם יבוא הוא לאכסנייתו, ובצאתו מן הקודש לא הפך ראשו אלא צעד אחורנית כשפניו מוסבות אל הקודש וכן פנה אל רבינו בתואר "הדרת גאונותו". כשנפגש רבינו עם הגאון הגדול רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל (אב"ד פאקש ובעמח"ס "ילקוט אליעזר" ו"ספר המקנה"), שנחשב כאחד מגדולי תלמידי ה"כתב סופר" זי"ע והיה קשיש מרבינו, הרכין הגאון את ראשו כדי לנשק את יד ימינו של רבינו. אמר פעם הגאון הגדול ר' שמואל לוי ווינברגר (אבד"ק סרדהעלי): "דרך לימודו של הרב מפרשבורג, כדרכו של הרשב"א!". ואילו הגה"ק ר' שמואל רזנברג (אבד"ק אונסדארף ובעמח"ס "באר שמואל") התבטא עליו כי מוחו הוא כמוחו של זקנו הגה"ק רבי עקיבא אייגר. שימש כ-33 שנים בתפקיד רבה של פרשבורג וראש הישיבה. נפטר ב-ט"ו בכסליו ה'תרס"ז (1906). חי 64 שנים. ציונו בפרשבורג.

סבא (מצד אביו): ר' משה (ה'חת"ם סופר'). **אביו:** ר' אברהם שמואל בנימין (ה'כתב סופר'). **אימו:** מרת חווה לאה (בתו של ר' יצחק ווייס מגורליץ). **אשתו:** מרת רחל (בת הגביר פרץ ניימאן שהיה מעשירי יהודי וינה). **חברותא:** ר' עקיבא יוסף שלזינגר (מח"ס 'לב העברי'). **מתלמידיו:** ר' ישראל משה מאנדל מטעגלאש, ר' יצחק וייס זצ"ל הי"ד (ראב"ד וערבו). **בנו:** ר' עקיבא. **מספריו:** השאיר אחריו שלושים וחמישה כרכים, כתבי יד בהלכה ואגדה, אך רובם אבדו במלחמת העולם השנייה. להלן ספריו ששרדו: **שבט סופר**- על תלמוד בבלי, מסכתות חולין, גיטין וכתובות וארבעת חלקי שולחן ערוך **ישערי שמחה**- על חמישה חומשי תורה.

שחלה אחד מתלמידיו ונפל למשכב, הובא לידיעת רבינו, כי מחלתו גברה, ומצבו מוגדר כמסוכן. נחרד הצדיק ועלה לבקרו, **כשהוא מעתיר על ראשו של החולה ומברכו, שיזכה לאריכות ימים עד מאה שנים!** פלא מופלא היה, שאותו תלמיד לא זו בלבד שנחלץ. ממחלתו ושב לארצות החיים, אלא שזכה להינצל ממוראות השואה האיומה באורח פלאי והאריך ימים בירושלים עיה"ק עד מאה שנים כברכת רבינו. (הקדמת 'ישערי שמחה' - שבט סופר)

איש כפרי בא לפני רבינו בזעקה גדולה ובבכיה מרה. בכפרו לא היה להם בית עלמין משלהם, מכיוון שמעולם לא השיגה ידם של יהודי הכפר מספיק כסף לקנות, אלא היה הקרקע בשכירות מאלמנה נוכרית אחת, שאת שטר השכירות חידשה מזמן לזמן. והנה כעת, לאחר שנים רבות, שהם קוברים את נפטריהם בחלקה זו, מתעקשת הנוכרית ואינה רוצה בשום אופן להשכיר להם עוד את קרקע בית העלמין, והסכנה מרחפת על קברי ישראל, שלא יתחללו ח"ו. האיש שפך את מרי שיחו לפני רבינו ושאל ממנו עצה ותושיה.

רבינו ענהו: "סע לביתו בשקט ובטחה. והנני מבטיחו שלא יקרה שום דבר, וזכות הנטמנים שם יגן בעדם". האיש נסע לביתו למרחקים. לאחר זמן בהיות רבינו במרחץ קרלסבד יחד עם זוגתו הרבנית, ראתה הרבנית יום אחד את האיש הכפרי ההוא שם. מחמת רוב המורא לא מלאו ליבו לגשת אל רבינו. הצדיק ציווה לקרותו ושאלו על סופו של דבר. האיש סיפר: "בערב, כשחזרתי לביתי שכנתי לישון, והנה בחצות לילה נשמעו נקישות חזקות בחלון וקול גדול קרא 'פתחו!'. כשהצצתי מבעד האשנב ראיתי, כי היא זאת הנוכרית, שממנה כל הצרות! לא ידעתי, מה מביאה לביתי בשעת חצות לילה.

כשנכנסה, פתחה ואמרה, כי כל מה שאמרה בעניין בית העלמין בטל ומבוטל, וכי יכולים אנו להמשיך ולשכור את המקום לעולמי עד. ובעודה מבוהלת, סיפרה, כי כעת ראתה בחלומה את בעלה המנוח שנפטר לפני שנים רבות, שבא אליה בפנים זועפות ומקל בידו, והיכה אותה מכות אכזריות על רוע מחשבתה לחלל את בית העלמין, וכשאמרה זאת, הראתה חבורות ופצעים, שיש עליה מאותן המכות. (כתב זאת זכרון)

האדמו"ר הרב דוד טברסקי מסקווירא זצ"ל המכונה ר' דוד'ל - נולד בערב פסח, י"ד ניסן ה'תר"ח (1848). ביום השמיני, שביעי של פסח נכנס לבריתו של אברהם אבינו ע"ה, ביום בו חל יומא הילולא של זקינו הרה"ק רבי דוד לייקעס זיע"א ולכן נקרא על שמו. בנוסף אביו קרא את שמות ארבעה בניו כנגד ד' אותיות של השם א-ד-נ-י. ר' אברהם יהושע העשיל, ר' דוד, ר' נחום משפיקאו, ר' ישראל מסקווירא. בשולחנו הטהור הבנים ישבו לפי סדר אותיות השם הקדוש. כשהיה כבן שש כבר סיגף את גופו. כשהיה כבן שמונה, אמו הבחינה שהוא נעשה רזה מיום ליום. היא בישלה לו מאכלים בריאים אבל רבינו המשיך לרזות. אביו ציווה שיעקבו אחר מעשיו וראו שכאשר מביאים לו את המאכלים, הוא אכל מעט כדי חיותו ואת השאר הושיט לאחד היושבים. אביו שאל: "מה אתה לומד?". רבינו ענה שלומד 'ראשית חכמה' ואביו ציווה עליו ללמוד ספרים אחרים: 'שערי תשובה' לרבינו יונה, 'שערי קדושה' לרבי חיים ויטאל. ב-י"ז ניסן ה'תרמ"ה (1985) אביו נפטר ורבינו יחד עם אחיו הגדולים רבי אברהם יהושע העשיל ורבי ישראל מילאו את מקום אביהם כאשר סביב כל אחד מהם התקבצו חסידים רבים. לאחר פטירת רבי אברהם יהושע העשיל ב-ג' כסליו ה'תרמ"ז (1887) החסידים מינו את בנו רבי משה דן למלא את מקומו ואביו פתח חצר בסקווירא.

היה נערץ על כל חוגי החסידים ורוב חסידי סקווירא באירופה נסעו אליו. רבינו היה איש קדוש וטהור יראת שמים ויראת חטא ובעל רוח הקדוש, ובעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. כל ימיו הצניע והסתיר את מעלותיו והשגותיו בפנימיותו. הירבה בשתיקה. הירבה בטבילות רבות. ידוע היה כי כשעלה מהטבילה היתה זו עת רצון והרבה נושעו אצלו באותה שעה. בתחילת שנת ה'תרנ"ח (1898) חצרו בסקווירא נשרפה והוא עבר לעיר חמלניק. כשסיימו את בניית החצר מחדש חזר לסקווירא. בקיץ ה'תרע"ט (1919) כשהפרעות ברוסיה גברו, הבולשביקים היו מגיעים ממקום למקום, הורגים ובוזזים. מי שהתגורר בעיירה קטנה ברח לעיירה גדולה. בהתחלה רבינו לא רצה לעבור אולם בסוף הוא נאלץ ועבר לקיוב. מחמת הדוחק הנורא והמגפות הרבה מבניו ונכדיו נפטרו ל"ע. כשהגיע לקיוב הזכיר מספר פעמים את הפסוק: "והוצאתני מן הבית הזה" (בראשית מ, י"ד). השומעים לא הבינו את משמעות הדבר. רק לאחר שנפטר במוש"ק פרשת וישב, ט"ו כסליו ה'תר"פ (1920) הבינו את דבריו. חי כ-72 שנים והוא נקבע בבית החיים הישן. בשנת ה'תשכ"ב העבירו את גופו הקדוש לבית-העלמין החדש בעיר קיוב בגלל שמלכות רוסיה רצתה להרחיב את בית-החיים הישן.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' מרדכי מצ'רנוביל. **אב:** האדמו"ר ר' יצחק (ראש שושלת סקווירא). **אמא:** מרת חנה סימא (בת רבי צבי מסקווירא). **נשותיו:** מרת גולדה (זיווג ראשון- בת ר' שמעון שלמה גוטרמן מסאווראן), מרת ציפורה (בת הרה"ק ר' אליקום געציל מאוסטראה). **ילדיו (מזיווג ראשון):** מרת פייגא (נפטרה קודם נישואין), ר' מרדכי, ר' משה (חתן רבי יעקב אריה מטריסק), ר' אהרן (חתן רבי יצחק מבוהוש), ר' שלמה מסקווירא (חתן רבי אריה לייב ממגורב, מילא את מקום אביו בסקווירא), ר' מנחם נחום (חתן רבי יוסף מאיר ממחנבוקא ובזיווג שני רבי פנחס ספרד מקוניב)- ארבעה מתוכם נפטרו בחיו. ילדיו (מזיווג שני): ר' יצחק הי"ד (חתן רבי שמואל שלמה מצ'רנוביל, נרצח בשואה בטרנסניסטריה), ר' יעקב יוסף (חתן רבי פנחס טברסקי מאוסטילה, הקים מחדש את החסידות בארצות הברית לאחר השואה), ר' יהודה לייב, ר' פינחס, מרת חנה סימא.

מרבתי: אביו, ר' יצחק. **מתלמידי:** רבי זיידל שוחט. **מספריו:** יאגרותיו הופיעו בקובץ 'אגרות קודש' את מקום אביו בסקווירא), ר' מנחם נחום (חתן רבי יוסף מאיר ממחנבוקא ובזיווג שני רבי פנחס ספרד מקוניב)- ארבעה מתוכם נפטרו בחיו. ילדיו (מזיווג שני): ר' יצחק הי"ד (חתן רבי שמואל שלמה מצ'רנוביל, נרצח בשואה בטרנסניסטריה), ר' יעקב יוסף (חתן רבי פנחס טברסקי מאוסטילה, הקים מחדש את החסידות בארצות הברית לאחר השואה), ר' יהודה לייב, ר' פינחס, מרת חנה סימא.

מעשה שהיה אצל רבינו שנושעו על ידו בדרך מעבר הטבע. בימים ההם היה כל הפרנסה מהפונדקים שחכרו מהפריצים. הפריצים היה בכוחם לקחת מהם כמה שרצו ואחרי תשלומים גבוהים כמובן לא נשאר עבורם שום פרנסה. אבל למזל הפריצים היו תמיד שתוי"ן ושיכורים וממילא היו שוכחים מזה ולא היו גובים את החובות. בעיר יאנוב קרה פעם שנפלו החוכרים במצוקה קשה, הפריץ הזקן מת ובנו התמנה תחתיו וירש את כל רכושו. הוא התחיל לעבור על כל החשבונות של אביו, וראה שחייבים החוכרים לשלם לו הון עתק. הוא התחיל לגבות את החובות, כמובן שלא היה בידם ממה לשלם. הפריץ לא הרפה. כדי להראות להם שהוא המושל התחיל לבנות חומה גבוה מסביב לפונדק. זו היתה גזירה קשה כי לא היה מצוי פרנסה אחרת, וממש לא היה להם לחם לאכול, והיה מצב של פיקוח נפשות. בלית ברירה החוכרים טיכסו עצה בנפשם, הם הלכו מדי לילה בלילה ושברו את כל מה שהוסיפו לבנות בחומה ביום. הפריץ הבחין בדבר והזמין אותם למשפט, קמה מהומה גדולה בין החוכרים והתחילו לחפש עורך דין. הם הלכו מאחד לשני, ולא היה מי שיקבל על עצמו לטפל במשפט הקשה הזה, שהרי באמת הפריץ צודק שהרי הכל שייך לו. בצר להם נסעו לרבינו ושפכו לפניו את מר ליבם, וסיפרו לו הכל בפרטות. רבינו אמר להם: "על דבר כזה צריכים לבנות? בגלל דבר כזה צריך לדאוג? זה בדיחה! תצחקו מזה!" ונסעו לביתם, בהגיע יום המשפט באו בעצמם ללא שום עורך דין, לתמיחת כל, הוציא השופט פסק דין שהיות שלא היה להם פרנסה זכאים הם במה שעשו, וזיכה אותם במשפט בלא שום עורך דין.

אחד מתלמידי ישיבת קשינוב בשם ר' אלתר הזכיר פעם את עצמו לפני רבינו. הוא סיפר כי זומן לצבא. רבינו ציווה עליו להתחיל להניח תפילין של ר"ת, למרות שזה היה עוד קודם נישואיו, ואמר: "רמז לזה שכתוב: 'שמר תם וראה ישר', שישמור להניח תפילין דר"ת ותפילין דרש"י, יש"ר אותיות רש"י ועל ידי זה: 'אחרית לאיש שלום', יהיה לו שלום ושלווה שלא יגייסו אותו לעבודת הצבא. ואכן כך היה. הסיפורים והביאורים מעובדים מתוך 'קובץ משכנות יעקב', 'מאורי אור', 'אמרות טהורות'

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
יש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים